

Torsdagen den 25 januari

Kl. 12.00–12.54
14.00–15.14

§ 1 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Jonathan Svensson* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Paula Holmqvist* (S) under tiden för hennes ledighet den 29 januari–3 mars.

§ 2 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade
att *Linus Lakso* (MP) avsåg sig uppdraget som suppleant i finansutskottet,
att *Elin Söderberg* (MP) avsåg sig uppdraget som suppleant i finansutskottet samt
att *Annika Hirvonen* (MP) avsåg sig uppdragen som suppleant i socialutskottet och i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Jonathan Svensson* som suppleant i arbetsmarknadsutskottet under *Paula Holmqvists* ledighet och
att Miljöpartiets partigrupp anmält *Annika Hirvonen* som suppleant i finansutskottet samt *Mats Berglund* som suppleant i finansutskottet, i socialutskottet och i arbetsmarknadsutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleanter i finansutskottet

Annika Hirvonen (MP)

Mats Berglund (MP)

suppleant i socialutskottet

Mats Berglund (MP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet

Mats Berglund (MP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Jonathan Svensson (S)

§ 4 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2023/24:FPM28 Ändringsdirektiv om paketresor och sammanlänkade researrangemang *COM(2023) 905* till civilutskottet

2023/24:FPM29 Förslag till förordning om stärkt polissamarbete i fråga om människosmuggling och att stärka Europols stöd för att förebygga och motverka sådan brottslighet *COM(2023) 754* till justitieukskottet

2023/24:FPM30 Förslag till direktiv om minimiregler för att förhindra och motverka hjälp till olaglig inresa, transitering och vistelse i EU *COM(2023) 755* till justitieukskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2023/24:2798, 2801 och 2811 till arbetsmarknadsutskottet

EU-dokument

COM(2023) 755 till justitieukskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 mars*.

COM(2023) 790 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 mars*.

*Svar på
interpellationer*

§ 6 Svar på interpellation 2023/24:342 om uteblivet elstöd till Region Östergötland

Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att tillse att Region Östergötland och de andra drabbade kommunerna och regionerna inte går miste om miljontals kronor i elstöd.

Interpellantens fråga har sin utgångspunkt i regleringen i förordningen om elstöd till företag. Enligt förordningen kan företag och andra juridiska personer i södra och mellersta Sverige ansöka om elstöd som kompensation för de skenande elpriserna under slutet av 2022.

För att kunna införa detta elstöd krävdes att Sverige gjorde en ansökan hos kommissionen för att få ett godkännande av att den svenska regleringen för elstödet överensstämde med EU-regelverket för statsstöd.

För prövning av elstödet användes tillfälliga statsstödsregler som kommissionen beslutat. Den bestämmelse i EU-regelverket som användes innebär att elstödet till en näringsidkare eller juridisk person som bedriver primärproduktion av jordbruksprodukter inte får överstiga 2,5 miljoner kronor. Kommissionen godkände Sveriges ansökan, och även av detta beslut framgår att ett villkor för godkännandet är att elstöd till en näringsidkare eller juridisk person som bedriver primärproduktion av jordbruksprodukter inte överstiger 2,5 miljoner kronor.

Eftersom detta är ett område som är reglerat inom EU-rätten och även har ett villkor i beslutet riktat till Sverige måste den svenska regleringen överensstämma med kommissionens beslut. Det blir därför Skatteverket och, om myndighetens beslut överklagas, domstolarna som får göra den slutliga tolkningen av bestämmelsens räckvidd och vilka som träffas av bestämmelsen.

Anf. 2 EVA LINDH (S):

Fru talman! För ungefär ett år sedan meddelade regeringen till slut att kommuner och regioner i elområde 3 och 4 skulle vara berättigade till elstöd för höga elpriser. Det har varit en utdragen process kring elstödet, med många svikna vallöften, men när beskedet äntligen kom litade kommunsektorn på detta och budgeterade med de resurser som utlovats.

De allra flesta kommuner och regioner har en väldigt besvärlig ekonomisk situation, inte minst regionerna. 19 av 20 regioner tvingas till nedskärningar i vården. Året som kommer blir ett ekonomiskt stålbad för vården. Vi har en vårdkris i landet.

Östgötsk sjukvård hör till de hårdast drabbade och måste minska personalen med 600 personer – minst. Varje krona spelar därför stor roll.

Under hösten kom så ett mycket förvånande och oönskat besked för några av de kommuner och regioner som räknat med det utlovade elstödet. Gemensamt för dessa är att de klassas som jordbruksproducenter. I Region Östergötlands fall är anledningen det naturbruksgymnasium som regionen driver.

Region Östergötland får nu 2,3 miljoner i stället för de 20 miljoner som regionen rätteligen hade räknat med. Följden av beslutet blir att Region Östergötland och de andra som klassas som jordbruksproducenter förlorar miljontals kronor i elstöd som de som sagt blivit lovade, ett stöd som betyder mycket i detta ansträngda ekonomiska läge. Vården får än mindre resurser. Varje krona spelar roll när situationen i vården ser ut som den gör.

De åtta kommuner och regioner som tillsammans förlorat 125 miljoner i uteblivet elstöd protesterar. De har skickat in en skrivelse till energi- och näringsminister Ebba Busch där de bland annat skriver: "När staten lovar pengar har vi hög tilltro till det. Vi budgeterar med de pengarna." Energi- och näringsminister Ebba Busch har dock hittills inte svarat på om regeringen avser att vidta några åtgärder.

För att de och alla som lyssnar på och deltar i debatten ska få svar har jag begärt denna debatt i dag. Jag hoppas verkligen att få svar.

Min fråga till energi- och näringsminister Ebba Busch kvarstår: Avser ministern att vidta några åtgärder för att tillse att Region Östergötland och de andra drabbade kommunerna och regionerna inte går miste om miljontals kronor i stöd?

Anf. 3 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag hade tänkt skriva en interpellation själv, men när jag såg att min kollega Eva Lindh hade gjort det tänkte jag att det vore bra att ta det på en gång.

Jag hade förstås hoppats att ministern skulle komma med ett annat svar. Jag kommer också från en kommun som drabbats av detta, Örebro kommun. Låt mig berätta om det som verkligen känns konstigt, som om någon tappat bort förståndet på vägen.

Örebro kommun väntade sig 20 miljoner kronor i stöd. De får 2 miljoner kronor. Varför? Jo, för att någon har fattat beslutet att Örebro kommun är en jordbruksverksamhet, kanske en bonde. Hela grejen känns väldigt konstig. Örebro kommun, som egentligen tar hand om skolor och sjukvård, räknas som en bonde för att de råkar ha några kor. Dessa kor är inte ens för jordbruk; de används för större projekt för att göra kommunen grönare och mer levande samt i skolan. Just därför har man tappat stöd: Man har ett naturbruksgymnasium.

Att beslutsfattare inte ser skillnad mellan kommun- och jordbruksverksamhet är för mig oförståeligt.

Det som känns ännu värre är att när vi frågar regeringen och ministern svarar de att problemet är EU och att det därmed ligger på Skatteverket och domstolarna, i stället för att faktiskt försöka adressera det som är problemet. Just det behöver regeringen göra.

Ministern nämner att regeringen är bunden av EU-regelverk och nationella lagar. Det är sant. Det förstår jag fullständigt. Men det är också regeringens ansvar att se till att regler och lagar tillämpas på ett rättvist och rimligt sätt. När det uppstår situationer som de här kommunerna och regionerna, bland annat Örebro, har råkat ut för kan man inte bara hänvisa till regler. Regeringen måste också adressera problematiken. Det behövs en insats för att korrigera det som blivit fel.

Det gäller inte bara Örebro. Som min kollega nämnde har flera kommuner och regioner drabbats. Jag har tagit del av det brev som ministern har fått av de drabbade kommunerna. Jag har också tagit del av svaret. Därför känns det ännu värre att regeringen inte adresserar problemet. Som min kollega nämnde handlar det om pengar som skulle gå till kommunal verksamhet och som behövs i skolan, vården för våra äldre etcetera.

Jag kommer inte att upprepa frågan, men jag skulle vilja fråga ministern vad man avser att göra för att korrigera det problem som kommunerna har stött på. Det behöver göras, och det är regeringens ansvar.
(Applåder)

Anf. 4 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att säga tack för att de här frågorna ställs. Jag vill också berätta för dem som sitter här i kammaren och för dem som förhoppningsvis lyssnar via riksdagens hemsida att vi diskuterade detta så sent som precis före jul. Även Eva Lindh och jag diskuterade frågan då, eftersom andra ledamöter hade ställt exakt samma fråga. Men jag tycker

inte att det är konstigt att man ställer frågan specifikt för sin region. Men det är ändå relevant för lyssnarna att få veta.

Det är också relevant att få veta att vi i december tog emot en skrivelse från flera drabbade kommuner och regioner. De fick också svar i december. Om det finns något frågetecken där och om vi har missat någon skulle jag gärna vilja att Eva Lindh utvecklar det, fru talman. Det behöver i så fall åtgärdas omedelbart. Den information jag sitter på är att vi svarade inom bara några dagar på den skrivelse som inkom.

Jag tänker peka på några delar i den förordning om elstöd till företag som vi har tagit beslut om. Där finns en bestämmelse om att näringsidkare eller juridiska personer som är verksamma inom primärproduktion av jordbruksprodukter endast kan få elstöd om högst 2,5 miljoner. Är en region i mitt tycke en primär jordbruksproducent? Nej! Det kan jag tillstå rakt ut. Det är klart att det här inte var intentionen med förordningen. Det här var inte intentionen med elstödet. Jag tycker att det är skönt om politiker ibland kan tala klarspråk. Det är klart att det här inte var det tänkta utfallet.

Vi har utfärdat förordningen för att över huvud taget få lov att använda de här pengarna, som har legat hos myndigheten Svenska kraftnät. Man får vanligtvis inte röra dem och skicka tillbaka dem till vare sig hushåll eller kommuner i form av elstöd. Men en särskild krisförordning inom EU möjliggör att vi kan använda de här pengarna, som vi annars absolut inte får använda på det här sättet.

Den krisförordningen är ganska yxig och krånglig, fru talman. Vi har haft att förhålla oss till den och även till EU:s statsstödsbestämmelser, alltså för hur en stat får skicka tillbaka pengar till människor, företag och kommuner. Det får man inte göra hur som helst, för att inte snedvrیدا konkurrensen mellan de olika länderna i EU. Det är också ganska krångliga bestämmelser.

Vi har behövt förhålla oss till det och utfärda en förordning, fatta ett beslut, om hur vi ska betala ut elstöd i Sverige. Den behövde vara generell, och den behövde rikta sig till alla näringsidkare eller juridiska personer, alltså alla föreningar och företag, som bedriver primärproduktion av jordbruksprodukter, det vill säga inte bara till kommuner och regioner.

Det är uppenbart att man har hamnat i kläm här. Jag vill vara tydlig med att vi ser det. Det är ett elände att det har blivit så. Men det här är anledningen. Jag ser inte heller att någon under utformningen av förordningen uppmärksammade detta. Då hade det kanske funnits möjlighet att göra justeringar, men jag har svårt att se att den då ändå skulle fungera med alla dessa bestämmelser. Men det är anledningen till att det är som det är.

Anf. 5 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag vet att det faktiskt är en hel del personer som lyssnar på denna debatt för att få svar. Det är ju inte bara jag eller vi här som deltar i debatten som tycker att detta är märkligt. Det får också tuffa konsekvenser, eftersom det blir så stor skillnad på stödet.

Jag tror inte att det var energi- och näringsminister Ebba Buschs intention. Det hoppas jag verkligen att det inte var. Men låt mig fastna lite i besluten och hur det kunde bli så här. Det är verkligen oförståeligt.

Regeringen har själv tagit fram elstödsförordningen. Man har absolut att ta hänsyn till EU-regler. Men enligt vad jag har läst mig till varnade

SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, för detta i sitt remissvar. Kunskapen fanns alltså redan innan man fattade beslut. Det skickades ut på remiss, och då lyftes detta upp, enligt vad jag förstår.

Om man har fått in ett sådant remissvar innebär det att man hade kunnat agera, hade kunnat försöka precisera och förändra det. Om man får ett remissvar brukar man läsa det. Det är så det går till i Sverige. Det är så en bra demokrati fungerar. Också därför är detta oförståeligt.

Enligt vad jag har förstått är frågan också om regionen ska klassas som ett företag, enligt de statsstödsregler som gäller. Reglerna verkar verkligen vara fokuserade på företag.

Dessutom är det inte bara vård som Region Östergötland ägnar sig åt. Det är det största, men de bedriver också utbildning. Naturbruksgymnasiet är inte till för att vara en jordbruksproducent. Det är en utbildning. Därför är det på många sätt oförståeligt att det har kunnat bli så här.

Jag skulle ändå vilja få några tydliga svar. Det kom in ett remissvar där det varnades för detta. Hur kan man tolka statsstödsreglerna på det här sättet? Och hur är det möjligt att en region som framför allt ägnar sig åt vård men i det här fallet också åt att ha en väldigt bra utbildning kan klassas som jordbruksproducent?

Jag vill också komma till konsekvenserna. Jag vill förtydliga att vi har en situation där regionerna har fått så lite. Jag vet att regeringen vid otaliga tillfällen har sagt att man har gjort insatser och att man stärker statsbidragen till kommuner och regioner. Men det vi ser i verkligheten är att det inte är tillräckligt.

Att Region Östergötland behöver dra ned på personalen med 600 personer kommer självklart att påverka vården för alla oss som bor i Östergötland och arbetsvillkoren för personalen. Oavsett hur det här har kommit till påverkar det alltså vården väldigt mycket. Det upprör mig och oss att det är på det sättet. Även om det inte handlar om miljarder kronor spelar varje krona roll. Det gör naturligtvis skillnad om man får 2 miljoner eller 20 miljoner.

Jag frågar återigen: Kommer ministern att agera?

Anf. 6 DENIS BEGIC (S):

Fru talman! Det var jag som nämnde att jag har fått brev av kommunen. Min tanke var att det var otroligt bra att ministern snabbt svarade kommunerna. Men jag har ändå klart och tydligt uppfattat att vi är överens om att kommuner inte kan anses vara jordbruksverksamheter. Det uppfattade jag också från ministern här i talarstolen.

Låt mig vara tydlig med att säga att även om man inte adresserar kärnproblemet förändras inte fakta. Jag skulle vilja se att ministern åtgärdar det här eller att regeringen ser till att det åtgärdas på ett eller annat sätt. Ministern och regeringen har ju makten att se över detta. Domstolarna i EU får avgöra om en kommun eller region är en jordbruksverksamhet. Jag tror inte det.

För mig låter det helt otroligt att detta kan drabba ett naturbruksgymnasium – något som verkligen behövs i det här landet med tanke på allt som sker runt om i världen. Vi behöver människor som kan sköta vårt jordbruk. Vi behöver människor i framtiden som driver jordbruk. Vi behöver de här skolorna. Att de klassas som jordbruksverksamheter är för mig obegripligt.

Varför ska kommunerna gå till domstol? EU får väl hantera saken om de bedömer att det behövs! Sverige får i så fall ansvara för den andra delen.

Jag uppfattar det som att ministern är medveten om problemen, och jag hoppas verkligen att ministern också adresserar dem. Det är precis som min kollega säger: Det är skillnad på 2 miljoner och 20 miljoner om en kommun ska fortsätta med en skola eller lägga ned den.

(Applåder)

Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att understryka att det ju är det parti som jag själv har ansvar för som på många sätt är välfärdspartiet bland samarbetspartierna. Därför tar det såklart extra hårt att följa den tuffa situation som är i sjukvården och äldreomsorgen på många håll runt om i landet. Det är anledningen till att vi har slagits för att den samlade budgeten från regeringen också lägger 40 procent av reformutrymmet på just välfärden.

Nya statsbidrag går till kommuner och regioner om ytterligare 16 miljarder, varav 10 miljarder är en ökning av de generella statsbidragen till kommuner och regioner. Ytterligare särskilda medel går inte till andra delar av kommunerna och regionerna utan särskilt till vården. Det införs ett så kallat sektorsbidrag på 3 miljarder till hälso- och sjukvården. Det görs en förstärkning av kunskapsbidraget till skolområdet och en förlängning av Äldreomsorgslyftet.

Det här är ett stålbad. Inflationen är vår värsta fiende, fru talman, på område efter område just nu i svensk ekonomi. Den tär väldigt mycket på både kommuner och regioner. Jag vill bara bekräfta för ledamöterna att vi ser att det är en tuff situation.

Nu går jag över till frågan om elstödet och de regleringar som jag tog upp i mitt tidigare anförande. Regleringen är en förutsättning för att regeringen ska kunna betala ut elstöd till företag och andra juridiska personer. Regeringen har därför högst begränsade möjligheter, tyvärr, att införa en bestämmelse i den svenska förordningen som avviker från regleringen. Hittills har ingen kunnat peka på en sådan lösning, och därför är vi i ett läge där det är Skatteverket som avgör.

Om Skatteverkets beslut överklagas är det domstolarna som får avgöra tillämpningen av förordningen. Det är där vi står nu. Några domar har ännu inte kommit från förvaltningsdomstolen, och vi vet därför inte om Skatteverkets tolkning kommer att hålla i domstol. Det är där vi står i dag.

Anf. 8 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag glömde att svara på en fråga från ministern. Det handlade om svaret på den här skrivelsen. Det kom ett svar – från statssekreteraren. Det var kanske inte ett svar som förtydligade, men jag tror också att man hade förväntat sig svar från statsrådet eftersom det var till henne man skrev. Det var därför jag sa att man inte hade fått ett svar från statsrådet. Jag bara förtydligar det.

Inflationen har ju varit otroligt tuff för kommuner och regioner och urgröpt möjligheterna att satsa på välfärden. Min åsikt är att det är orimligt att man har inflationskyddat höginkomsttagarna men inte kommunsektorn. Dessutom vet vi att satsningar på välfärden inte är dåligt för inflationen. Det förvärrar inte inflationen, så man hade gott kunnat göra det – precis som vi hade gjort.

Detta förvärrar situationen för vården. Det är också lite orättvist, därför att kommuner och regioner som inte får det elstöd som utlovats får sämre förutsättningar att klara sig. Pengar spelar nämligen roll. Varje krona spelar roll nu. Även nu är vi i det läget.

Energi- och näringsminister Ebba Busch hänvisar till att det är en pågående process, men jag tycker inte att det är mer än rimligt att man agerar för de kommuner och regioner som drabbats. Det är svårt att förstå detta. Det blir också verkliga konsekvenser för de kommuner och regioner som inte har fått det stöd som de rätteligen räknade med.

Jag uppmanar ministern att agera för att dessa kommuner och regioner åtminstone kan få lite bättre förutsättningar att klara sina utmaningar och för en bättre välfärd.

(Applåder)

Anf. 9 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD):

Fru talman! Jag vill understryka att när ett svar kommer från statssekreteraren är det självklart något jag står bakom. Vi kan inte tycka olika. I den mån någon undrar hur man ska väga svaret i skrivelsen är det klart att jag står bakom det.

Fru talman! Det här blir ju en väldigt teknisk diskussion för dem som sitter hemma och undrar hur det kan ha blivit så här. Jag har försökt redogöra för teknikaliteterna bakom det och också understryka att vi inte har ministerstyre i Sverige. Jag kommer inte att säga åt myndigheterna hur de ska tillämpa de förordningar som vi har satt. De har att tillämpa de förordningar som vi har fattat beslut om och där vi enligt konstens alla regler har försökt säkerställa att det inte skulle bli fördröjningar i elstödet, att det var överensstämmande med de förhållningsorder vi har från EU och att det skulle komma ut så snart som möjligt.

Det blev ett historiskt elstöd i stället för det man tittade på under den förra regeringen, som gav ett litet stöd till varje hushåll. Det såg lika ut för alla. Nu har det funnits ett utrymme på nästan 50 miljarder. Det är historiskt. Det motsvarar hälften av kostnaden för ett nytt kärnkraftverk, enligt vissa beräkningar.

Den krassa läxan i allt detta är väl att det inte går att i efterhand kompensera för ett nedmonterat elsystem. Vi måste bygga det starkt och robust igen. Med det sagt kan jag i klartext säga att det här är håll i huvudet. Än så länge har ingen kunnat presentera en lösning på hur man skulle kunna ha gjort detta annorlunda och med säkerhet vetat att det skulle funka. Det beklagar jag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:332 om unga mäns psykiska ohälsa

Anf. 10 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig hur jag och regeringen kommer att tillse att kunskaperna ökar om hur vi kan underlätta för unga män att söka hjälp samt främja unga mäns psykiska hälsa. Eva Lindh har också

frågat mig vilka insatser jag ser som prioriterade för att möta behovet av insatser för att ge unga män möjligheter till en bättre uppväxt och framtid. Eva Lindh har även frågat mig hur jag arbetar för att minska antalet självmord bland unga. Eva Lindh har slutligen frågat mig om jag ser fler möjligheter till samarbete kring psykisk ohälsa i Norden.

Jag instämmer i Eva Lindhs uppfattning att vi har ett gemensamt ansvar för att se till att alla barn och unga får en bra uppväxt och möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. I det arbetet är insatser för att möta barns och ungas psykiska ohälsa av stor betydelse, liksom insatser för att minska ojämlikheter i hälsa.

Ökad kunskap om normer för manlighet och mäns livsvillkor är en förutsättning för att verksamheter ska kunna bemöta pojkars och mäns olika behov. Det är viktigt att alla aktörer i samhället, utifrån sina respektive roller och ansvar, skapar förutsättningar för pojkar och män att söka hjälp i ett tidigt skede och få tillgång till effektiva insatser för att minska risken för psykiskt lidande för enskilda individer såväl som för personer i deras närhet. Det kan bidra till ökad jämställdhet och bättre hälsa för alla. Regeringen genomför flera satsningar för att stödja berörda aktörer i det arbetet och för att skapa förutsättningar för en god hälsa i barn- och ungdomsgruppen, inte minst för pojkar och män. Det handlar bland annat om nationella forskningsinitiativ, stöd till civilsamhällets organisationer och riktade myndighetsuppdrag. Ett exempel är det uppdrag som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Folkhälsomyndigheten redovisade under 2023 och som innehåller en kartläggning av ungas psykiska hälsa. I kartläggningen lyfts viktig kunskap om ojämlika levnadsvillkor, könsskillnader och jämställdhet hos unga fram. Resultatet från kartläggningen utgör ett viktigt underlag till stöd för olika aktörer i den fortsatta utvecklingen av insatser inom området.

När det gäller frågan om insatser för att ge unga män möjligheter till en bättre uppväxt och framtid har regeringen initierat ett stort antal åtgärder.

Regeringen har gett Socialstyrelsen, tillsammans med ett flertal berörda myndigheter, ett uppdrag att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder. Programmet ska medverka till att främja barns och ungas hälsa och utveckling, förebygga ohälsa och skapa förutsättningar för förbättrad hälsouppföljning.

Det handlar också bland annat om införandet av ett fritidskort som ska ge barn och unga en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra genom ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv, satsningar på idrottsverksamhet i utsatta områden och insatser för att förebygga och motverka ofrivillig ensamhet, bland annat genom framtagandet av en nationell strategi.

Avseende det suicidpreventiva arbetet genomförs också flera insatser. Staten och Sveriges Kommuner och Regioner har ingått en överenskommelse inom området psykisk hälsa och suicidprevention som omfattar drygt 1,6 miljarder kronor för 2024 och som innehåller riktade medel för att utveckla det suicidpreventiva arbetet. Vidare har Suicidanalysutredningen (S 2023:01) i uppdrag att bland annat analysera och föreslå hur ett nationellt ansvar för breda händelseanalyser, så kallade haverikommissioner, efter suicid kan utformas.

Av Tidöavtalet, som är en överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, framgår att en ny nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidprevention ska tas fram efter redovisning av myndighetsuppdrag den 1 september 2023 och att en nationell samordnare med ett samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet ska tillsättas.

Dessa insatser kommer att bli viktiga för den fortsatta utvecklingen av arbetet inom området.

Avslutningsvis vill jag framhålla att jag och regeringen sätter stort värde på det nordiska samarbetet och ser fram emot att ytterligare utveckla detta vidare, inte minst genom Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024. Inom ramen för ordförandeskapet kommer vi bland annat att anordna en folkhälsokonferens med fokus på en god och jämlik hälsa.

Anf. 11 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tackar socialministern för det gedigna svaret. Det uppskattas verkligen.

För mig handlar jämställdhet om att ge både flickor och pojkar så likvärdiga förutsättningar att utvecklas och få ett gott liv som möjligt. När vi pratar om jämställdhet är det viktigt att prata om både flickor och pojkar. Det är därför det verkligen känns bra att vi kan ha den här diskussionen och debatten här i dag.

För att nå dit måste vi lära oss mer. Vi måste se på hur barn och unga människor uppfattar sin situation och vad vi behöver göra för att stötta på bästa sätt. Psykisk ohälsa bland unga är ett växande samhällsproblem och har varit det en tid.

Det finns könsskillnader när det gäller den psykiska ohälsan bland unga. Det handlar framför allt om att pojkar och män – inte bara unga – har svårare att prata om känslor men också att söka hjälp. Det innebär i förlängningen att man går och bär på sina egna känslor, såsom sorg, oro och nedstämdhet, alldeles själv. Det kan vara förödande för den psykiska hälsan.

Den ideella organisationen Under Kevlaret jobbar sedan flera år tillbaka med att stötta killar och unga män i att möta sina känslor. De gav för några år sedan ut rapporten *Hellre Tabasco än känslor*, som verkligen visar på hur svårt det kan vara. De hade intervjuat 1 000 pojkar. I de intervjuerna säger var tredje kille att han hindrar sig från att visa känslor för att inte framstå som svag. En fjärdedel säger att de ofta känner ångest, oro, sorg och nedstämdhet. Rapporten heter det som pojkarna också säger – de skulle hellre dricka tabasco än gråta framför sina killkompisar. Det ger en tydlig bild av hur behovet ser ut och vad vi behöver göra.

De här känslorna kan också leda till ökad risk för självmordsförsök. Det känns hårt att säga det, men det är faktiskt så det är; det är många män som försöker ta sitt liv. I Sverige har studier uppmärksammat pojkars svårigheter att klara skolan. Man tror att det hänger ihop. Missbruk, spelande och sömnsvårigheter är också aspekter som påverkar unga mäns psykiska hälsa negativt.

Den forskningsöversikt som Nordiska ministerrådet har gjort sammanfattar det kunskapsläge som vi har i dag. Man säger att det är väldigt svårt och att det finns stora utmaningar: Vi har inte tillräcklig samlad kunskap, och vi behöver samordna insatserna. Vi måste också underlätta för pojkar

och unga män att söka hjälp när de behöver det. Vi har ett gemensamt ansvar för att alla barn ska få en bra uppväxt och möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. Skillnaderna i hälsa ökar också. Det här är otroligt viktigt att ta med sig. Det finns skillnader mellan pojkar och flickor, men annat spelar också roll. Den ojämlika hälsan ökar tyvärr, och det behöver vi politiker ta ansvar för.

(Applåder)

Anf. 12 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Jag tackar Eva Lindh för denna möjlighet att särskilt lyfta fram just mäns och pojkars situation i det här sammanhanget. Vi har ofta – och ska ha – en diskussion om hur unga flickor har det. De har det väldigt besvärligt. Vi vet att många har ökande nivåer av oro, ångest och stress kopplat till många faktorer. Det finns olika saker i livet som påverkar på olika sätt. Men vi vet samtidigt att män och pojkar i större utsträckning väljer att ta sitt liv; man hamnar i en situation där man inte ser någon annan utväg. Det är en situation som ingen ska behöva hamna i. Därför uppskattar jag att vi tar tillfället i akt att diskutera den här situationen särskilt.

Jag tycker att det finns några saker som är särskilt uppseendeväckande vad gäller män. Eva Lindh talar om möjligheten att tillsammans med andra i olika situationer prata om livet och de här sakerna. Det tycks vara svårare för män. Det tycks vara så att män har lite mindre tillgång till detta än vad kvinnor har. I den nationella folkhälsostudien från 2022, tror jag att det var, framgick det tydligt att män upplever en större emotionell ensamhet än kvinnor; man upplever att man inte har någon att anförtro sig till eller samtala med när det gäller frågor som på olika sätt rör känslolivet.

Det vet vi också när vi tar olika initiativ för att möta känslor av ensamhet i Sverige. Det är svårare att nå fram till män i de här sammanhangen. Det behöver vi fundera på. Hur kan vi och civilsamhället organisera oss? Hur kan våra myndigheter och andra fundera på hur vi också når männen? Det gör vi förstås, men det finns uppenbart mer att göra.

Jag tänker också på den mycket intressanta och oroväckande studien som kom från Kairos Future där man mäter hur människor ser på sitt eget liv. Där var den grupp i samhället som hade störst känslor av meningslöshet i förhållande till sitt eget liv unga män. Det hade ökat mycket kraftigt i befolkningen som helhet och inte minst för den gruppen. Det är verkligen något att fundera på.

Nu har vi ett antal initiativ och inte minst en strategi för ökad psykisk hälsa. Min uppfattning är att vi i mycket högre utsträckning måste mobilisera hela samhället i de här frågorna, myndigheter i bred mening, kommuner och regioner förstås och att inte bara se det som ett vårduppdrag. Det är viktigt.

Där ska vi göra insatser för att korta tider och annat. Men som Eva Lindh också pekar på gäller det att vi får ett samtalsklimat för både kvinnor och män där vi kan tala om de här sakerna. Det gäller att både kvinnor och män ser att de har en möjlighet och att det är helt okej att söka hjälp när de inte mår bra. Det behöver vi helt uppenbart arbeta mer med. Jag är glad att vi har den här diskussionen.

Prot. 2023/24:61

25 januari

Svar på
interpellationer

Relativt snart får vi ett betänkande från utredningen om haverikommission om självmord. Där har vi en förhoppning om att vi ska göra bättre analyser om de situationerna. Det ska vi inte göra för att peka finger utan för att lära oss mer om hur vi ytterligare kan arbeta för att skapa ett skydds-
nät och förebygga situationer. Där behöver naturligtvis skillnaderna och dimensionerna rörande såväl män som kvinnor finnas med.

Anf. 13 EVA LINDH (S):

Fru talman! Också jag vill understryka att vi inte glömmer bort unga flickors psykiska ohälsa. Den är stor och verkligen värd att uppmärksamma. Men att man inte söker hjälp för de unga pojkar som lider är någonting som vi behöver adressera särskilt.

Jag har också sett det. Jag har i många år arbetat som skolkurator och socialsekreterare. Det handlar inte om att jämföra. De unga människor som lider av psykisk ohälsa måste vi verkligen ta på allvar och göra stora insatser för. Men jag har också sett att det är lättare generellt för flickor att söka hjälp.

Det har kanske gått lite längre för de pojkarna som ändå gör det till slut. De talar inte heller med sina kompisar. De dricker hellre tabasco än att tala om känslor eller gråta inför en kompis. Det behöver vi särskilt beakta. Vi måste ta oss an hela den avgörande frågan om den psykiska ohälsan bland våra unga. Det är verkligen bekymmersamt.

Jag vill också säga något om känslan av ensamhet. Framför allt har man sett det tydligt när man ser studier på äldres hälsa. Känslan av ensamhet spelar roll inte bara för den psykiska hälsan utan också för den fysiska. Det blir också så för oss alla. En känsla av ensamhet behöver inte alltid vara att man är ensam, utan det handlar om känslan av ensamhet.

Det är väldigt bra med det nationella forskningsinitiativ som regeringen tar. Man ska också stödja civilsamhällets organisationer. De har en avgörande och viktig roll. Jag har till exempel följt med intresse Locker Room Talk som verkligen jobbar på ett bra sätt och med metoder som gör skillnad.

Det handlar om att man finns i pojkarnas vardag. Det är pojkarna som man framför allt riktar sig till. Man ska finnas i deras vardag där de är på sin idrottsträning. Det är väldigt avgörande, och det är ett långsiktigt arbete.

Det civilsamhällets organisationer gör är viktigt. Men jag kan inte låta bli att ändå känna en oro. Vi har en politisk åtskillnad. Jag vet att Kristdemokraterna ofta talar om att vi ska värdera detta, och att resurserna till välfärden är viktiga.

Jag ser hur det ser ut i kommuner och regioner som skulle ha möjligheten att göra mer insatser. Det är bra med de riktade insatserna. Det är bra att det uppmärksammas. Men det måste finnas en grundnivå att möta unga människors psykiska ohälsa.

Blir det neddragningar i kommunerna och regionerna drabbar det också den verksamhet som ska finnas. Klarar man inte av det man redan har i sitt uppdrag kanske man inte kan arbeta mer uppsökande för både flickor och pojkar så att unga verkligen får det stöd som de behöver.

Jag är tacksam för svaret. Det finns en hel del som jag kan hålla med om. Men det grundläggande för hur välfärden kommer att klara sitt uppdrag framöver känner jag stor oro för och också för att det ska drabba just den här gruppen.

Anf. 14 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Tack, Eva Lindh, för detta inlägg! Det var intressant att höra om de rapporter som Eva Lindh refererar till.

Först till frågan om välfärden. Det är oerhört viktigt att vi klarar att upprätthålla en god och fungerande välfärd. Det är inte minst inflationen som spökar för kommuner och regioner. Det gäller att bekämpa den och se till att vi gör kloka saker och rätt saker. Det är klart att vi följer utvecklingen för detta och ser de behov som finns. Där är också resursfrågan viktig.

När det gäller till exempel barn- och ungdomspsykiatri har vi höjt stödet för att öka tillgängligheten till barn- och ungdomspsykiatri från 380 miljoner med den förra regeringen till 530 miljoner, som var ett av mina första beslut. Det håller vi nu i.

Det är samma sak med överenskommelsen med SKR. Den ligger kvar på samma nivåer som tidigare. Därutöver har vi tillfört till exempel ett sektorsbidrag till hälso- och sjukvården och ökade statsbidrag till kommuner och regioner. Men vi behöver såklart följa framöver hur det utvecklas.

Det är viktigt att vi fäster lite särskild uppmärksamhet på mäns och pojkars situation. Därför uppskattar jag också det här utbytet. Bilden i samhället drar ofta i en annan riktning. Det beror delvis på att män och pojkar inte luftar den här typen av tankar på samma sätt. Därför blir inte riktigt ljuset på den frågan alltid på det sätt som det borde, som Eva Lindh pekar på.

Det är någonting för oss att ta med oss. Det gäller att vi utvecklar våra metoder och ser till att vi har de glasögonen på oss när vi utformar reformer på området. Vi ser fram emot att kunna nå både flickor och pojkar.

Eva Lindh nämner skolan. Där finns en del bekymmer. Det är möjligt, kanske rent av troligt, att en del av de sätt som läroplanerna är utformade kanske i särskild utsträckning har missgynnat pojkar. Det finns i varje fall en del som hävdar detta. Man har gått från faktakunskaper till ett annat förhållningssätt i utvärderingen av kunskaperna. Det är någonting som vi nu ser över. En del förändringar har redan gjorts. Förhoppningsvis kan det bidra till att minska funktionen av den typen av saker i skolan.

Vi ser fram emot att ha med de aspekterna när vi arbetar med den nationella strategin för en psykisk hälsa och suicidprevention. Men det gäller också att vi ser till att frågan är synlig i olika sammanhang och inte minst när det gäller det suicidpreventiva arbetet.

Anf. 15 EVA LINDH (S):

Fru talman! Resurser till välfärden är verkligen avgörande. Men ibland låter det som om regeringen säger att det bara handlar om en tillfällig svacka, och även om det bara skulle vara en tillfällig svacka är tiden nu för dessa unga människor. Denna otroligt viktiga tid i deras liv kommer ju inte tillbaka. Stödet till barn och unga vuxna som har problem med psykisk ohälsa måste finnas nu, inte framöver eller om några år.

När kommuner och regioner nu faktiskt drar ned, för det är ju så det ser ut i verkligheten, uppstår svårigheter som inte går att ta igen sedan. Min stora oro är därför att det ska vara tuffa år framöver oavsett vad som händer. Jag oroar mig för alla de unga som har psykisk ohälsa. Vi borde ge dem allt det stöd som de behöver.

Låt mig bara säga – och jag hoppas att statsrådet inte ser detta som ett hot utan som ett löfte – att jag kommer att fortsätta att följa frågan. Jag brinner för detta. Jag tycker också att vi gemensamt ska följa detta, som jag skrev i min interpellation, för vi kan lära oss mycket tillsammans i Norden. Vi har likvärdiga förutsättningar och kan lära oss av varandra.

Jämställdhet är viktigt, att det blir goda förutsättningar för både flickor och pojkar. Därför tackar jag för debatten, och jag tackar också för det utförliga svaret. Vi kanske ses här igen i en uppföljande debatt framöver för att se vad som händer. Jag hoppas verkligen att det blir insatser för pojkarna också.

Anf. 16 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Fru talman! Det kan aldrig vara ett hot att riksdagens ledamöter är engagerade i människors psykiska hälsa och de utmaningar som psykisk ohälsa kan föra med sig i livet. Jag ser det som ett utomordentligt bra löfte. Ju fler som är engagerade i de här frågorna, desto bättre är det för samhället som helhet.

Vi följer förstås frågan om resurser. Jag har nämnt att vi fortsätter att hålla i den ökade satsning vi gör på barn- och ungdomspsykiatri. Vi jobbar med att stärka gemenskapen för människor, så att färre ska behöva uppleva den ensamhet som kan vara en bakomliggande orsak till att de mår dåligt.

Vi behöver förstås se till att vården blir tillgänglig och kommer människor till del när de söker den, men vi måste också arbeta med faktorer som påverkar detta. Det handlar om att ungdomar sover för lite, har för lite fysisk aktivitet och ägnar väldigt mycket tid åt ostrukturerad men tidskrävande skärmanvändning. Det är också något som vi behöver fundera på och analysera. Till detta kommer också skolan. Det finns många faktorer som vi behöver diskutera och fundera på hur de påverkar killar respektive tjejer.

Jag förde själv väldigt många sådana samtal på OECD:s hälsoministermöte i veckan, där vi talade mycket om detta. Många länder upplever en ökande psykisk ohälsa – både att folk söker mer hjälp och att de de facto mår sämre på olika sätt. Där behöver vi hjälpa varandra mellan länder, inte minst de nordiska länderna, som ju liknar varandra i mycket. Vi har liknande utmaningar i våra hälsosystem. Där kan vi, precis som Eva Lindh pekar på, dra mer nytta av varandra och se vem som gör saker som gör att vi lyckas. För det är som Eva Lindh säger: Tiden har vi inte riktigt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.54 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

§ 8 Frågestund

Frågestund

Anf. 17 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson, utrikesminister Tobias Billström, statsrådet Jessika Roswall och socialminister Jakob Forssmed.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

EU:s 2030-mål och regeringens klimatpolitik

Anf. 18 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Min fråga gäller EU och klimat, och jag ställer den till EU-ministern.

Klimatkrisen innebär som bekant att vi upplever fler extremväder, naturkatastrofer med svåra stormar, bränder och översvämningar. Extremvädret ökar just nu, och svenskarna lider hårt under många av de översvämningar som landet upplever i detta nu.

Sverige har historiskt fört en aktiv politik i EU när det gäller klimatet, men nu säger EU:s klimatråd att medlemsländerna gör för lite för att leva upp till 2030-målet. Detta är mycket allvarligt, inte minst i det läge vi befinner oss i. Min fråga till EU-ministern är därför: Vad är den svenska regeringens plan för att EU som helhet ska klara av 2030-målen, och vad är Sveriges roll i detta?

Idén att köpa utsläppsrätter verkar mycket svår, inte minst eftersom förhandlingarna om detta inte har kommit igång på EU-nivå. Vad är egentligen regeringens plan?

Anf. 19 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Tack, Jytte Guteland, för frågan!

Vi delar uppfattningen att klimatet är en av de största utmaningar som vi har inför framtiden, och därför var en av det svenska ordförandeskapets prioriteringar just att göra EU grönare.

Sverige är och ska fortsätta att vara ett föregångsland, och det var därför vi använde ordförandeskapet. EU är också en föregångsregion, och tillsammans fattade vi under ordförandeskapet ett beslut om EU:s största och världens mest ambitiösa klimatpaket. Nu handlar det om att se till att vi också genomför de förslag som det beslutades om under det svenska ordförandeskapet.

För Sveriges del är EU vår viktigaste klimatpolitiska plattform.

Anf. 20 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Tack, EU-ministern, för svaret! Nu var ju klimatrådets slutsats att ramverket och klimatpaketet Fit for 55 och även EU:s klimatlag riskerar att misslyckas om EU-länderna inte ökar takten.

Regeringen som kollektivt säger ofta att vi ska klara av detta, men bortom 2030. Då har jag en fråga. Nu förs en debatt på EU-nivå om 2040-målen i stället. Då kunde man tänka sig att den svenska regeringen skulle vara pigg i denna debatt, som vårt grannland Danmark och till och med Bulgarien har varit. Hur är det med den svenska regeringen när det gäller 2040-målet? Vad ska vi göra?

Anf. 21 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Tack, Jytte Guteland, för följdfrågan!

Sverige är aktivt i dessa diskussioner, och vi var synnerligen aktiva under det svenska ordförandeskapet. Sverige är det land som ligger i framkant tillsammans med våra nordiska grannländer, till exempel Danmark. Det som skiljer oss åt är möjligtvis vissa synpunkter när det gäller hur vi ser skogen som en del av klimatomställningen. Senast i fredags hade vi besökt av Ursula von der Leyen här i Sverige, där Sverige och Finland knöt an för att prata om skogens betydelse i omställningen.

Jag delar helt uppfattningen att vi måste få regelverket på plats.

Beskattning av prostitution

Anf. 22 SARA GILLE (SD):

Herr talman! I Stockholms tunnelbana har texten *Ger ditt jobb skador i underlivet? Missa inte dra av moms!* uppmärksammats nyligen. Detta relaterar till Skatteverkets roll i att beskatta inkomster från prostitution, en verksamhet där det är lagligt att sälja men olagligt att köpa i Sverige.

Denna lagstiftning speglar vår samhällssyn, där just köpet av sexuella tjänster ses som en form av mäns våld mot kvinnor. Dock uppstår en komplexitet när försäljningen av dessa tjänster, trots att köpet är olagligt, ska beskattas. Detta kan potentiellt leda till en normalisering och bagatellisering av prostitution.

Med detta i åtanke önskar jag ställa följande fråga: Anser arbetsmarknadsministern att prostitution bör betraktas som ett arbete likt alla andra, som ska redovisas och beskattas, eller bör det fortsatt ses som en del av problematiken kring mäns våld mot kvinnor?

Anf. 23 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Tack, Sara Gille, för frågan!

Att sälja sin kropp är inget arbete. Att sälja sin kropp för sexuella tjänster är definitivt inget arbete. Jag känner inte till den annons eller reklam eller det påstående som görs gällande.

Regeringen har ett mycket aktivt arbete för att minska utsattheten och det våld som sker mot kvinnor inom ramen för prostitution, så som Sara Gille beskriver. Det handlar om att göra mer för att på europeisk nivå komma åt de organiserade gäng som ägnar sig åt koppleri och människohandel men också om att i Sverige slå till med full kraft mot den verksamhet där

män tar sig friheten att köpa en annan människa. Det är oftast män som gör det, men kvinnor förekommer också.

Prot. 2023/24:61
25 januari

Frågestund

Anf. 24 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Den individ som är offer för prostitution men ändå vill följa lagen och göra rätt för sig förväntas registrera sin verksamhet hos Skatteverket, men i praktiken är det inte möjligt att registrera densamma. På en direkt fråga svarar Skatteverket att den ska registreras, men de vet själva inte hur.

Hur kommer det sig att information ges att verksamheten ska såväl registreras som beskattas när det i praktiken inte ens är möjligt?

Anf. 25 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Sara Gille sätter fokus på den brist som ligger i att verksamheten de facto inte är kriminaliserad. Den utsatta person som är i nöd, som är svårt pressad och som har en livssituation som den inte kan hantera och därmed hamnar i denna situation ska naturligtvis upphöra med verksamheten. Det vore väldigt konstigt om vi hade förtryckta blanketter för detta.

Målet är att människor inte ska prostituera sig. Det förekommer, men det ska naturligtvis inte understödjas på något sätt.

Sveriges reaktion på Israels agerande

Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Gaza dör och svälter just nu. Blockaden och ockupationen från Israel gör att människor i Gaza inte får tillgång till mat, vatten, mediciner och bränsle.

Sverige kräver en vapenvila efter beslut i FN:s generalförsamling. Utrikesministern har varit tydlig med att folkfördrivning av palestinier är ett brott mot folkrätten. Vi ser ett fruktansvärt bosättarvåld på Västbanken och en alltmer militariserad bosättarrörelse, kanske delvis med svenska vapen i sina händer.

Sverige har erkänt Palestina som stat. Och vi menar att Israel borde erkänna Palestina som stat, så att vi får till en tvåstatslösning med två folk som kan leva i fred sida vid sida.

Jag undrar därför om utrikesminister Tobias Billström tänker kalla upp Israels ambassadör och kräva alla dessa saker som Sverige står bakom men som Israel motsätter sig.

Anf. 27 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Låt mig börja med att säga att när vi kallar upp ambassadörer gör vi ofta det med anledning av en enskild händelse. Den fråga som Håkan Svenneling tar upp är betydligt bredare än så. Det är en fråga där Sverige i stället väljer andra forum för att kommunicera den svenska regeringens uppfattningar, såsom EU och FN eller bilaterala samtal med olika parter. Sådana samtal pågår också.

Jag var i utrikesutskottet i morse och hade då möjlighet att informera utskottet bland annat om de samtal som ägde rum i måndags i samband med utrikesministermötet i Bryssel då vi hade en stor kontingent av representanter från såväl Arabförbundet som Israel och Palestina närvarande så att vi kunde diskutera dessa frågor.

Den svåra humanitära situationen i Gaza påkallar definitivt ett eldupphör av humanitära skäl. Det är Sverige för liksom att man med intensitet arbetar för att föra in mer förnödenheter till Gaza. Men bortom detta väntar tvåstatslösningen. Och det är ett mycket större och viktigare projekt, där Sverige också avser att spela en roll om vi kan.

Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Sydafrika drog Israel inför rätta i ICJ, Internationella domstolen, för att få reda på om det är folkmord eller inte som sker i Gaza. I morgon klockan 13 får vi beskedet. Oavsett detta är det som vi ser framför våra ögon en mänsklig katastrof där Gaza dör och svälter. Jag tycker att det är uppenbart att regeringen och utrikesminister Tobias Billström inte har satt tillräcklig press på Israels regering. Därför kräver jag att regeringen kallar upp Israels ambassadör och är tydlig med vad den svenska åsikten är i fråga om det som vi nu ser framför våra ögon.

Anf. 29 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige har varit konsekvent via regeringen i sin hållning att det är otroligt viktigt att vi får ett eldupphör av humanitära skäl, och det var också det som vi röstade för i FN:s generalförsamling den 12 december.

Vi kommer att arbeta vidare för att se till och understryka alla parter ansvar för att skydda civila och möjliggöra att humanitär hjälp når civilbefolkningen i Gaza. Där kommer vi inte att förtröttnas. Det är angeläget och viktigt att arbeta för att se till att spara människoliv i den situation som har uppstått på grund av Hamas angrepp mot Israel och det krig som har följt. (Applåder)

Ett förbud mot religiösa symboler

Anf. 30 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Flera av oss här i kammaren var i dag i Förstakammarsalen för att närvara vid Förintelsens minnesdag. Och återigen får vi ställa oss frågan: Hur kunde detta hända?

I Sverige är vi trygga med en lagstiftning som skyddar medborgare att få tycka vad de vill, säga vad vill och skriva vad de vill. Vi har grundlagskyddad åsiktsfrihet, mötesfrihet och religionsfrihet. Döm därför om vår förvåning när vi i måndags kunde läsa vad justitieutskottets ordförande gick ut i medierna med. Han sa att hans parti kan tänka sig att begränsa eller förbjuda muslimska symboler. Det är någonting som är ett direkt brott mot religionsfriheten. Man ska ju inte behöva ansöka om en omröstning i justitieutskottet för att bära ett kors, en davidstjärna eller en halvmåne.

Det är tyvärr inte första gången som SD-regeringen gränsar till att kasta frihetliga och liberala värderingar i papperskorgen.

Min fråga till Johan Pehrson är därför: Står regeringspartierna fortfarande bakom dessa grundläggande värderingar, eller kommer regeringen att öppna för att förbjuda religiösa symboler?

Prot. 2023/24:61
25 januari

Frågestund

Anf. 31 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Svaret är nej på den sista frågan. Vi står alltså bakom rätten att i Sverige få bära religiösa symboler. Man får vara kristen och svensk, man får vara jude och svensk och man kan vara muslim och svensk. Och man behöver inte vara någonting alls och vara svensk. Vi har religionsfrihet. Det har vi kämpat för i Sverige, och den ska vi bevara. Och vi ska göra vad vi kan för att stärka förutsättningarna för människor att kunna leva i trygghet och gemenskap i vårt land, och där är tro en privat sak.

Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! Givet Johan Pehrsons svar är det ändå märkligt att ett Tidöparti har getts ett sådant inflytande men samtidigt inte sitter i regeringen så att de kan vara här och ställas till svars. Det är därför som vi måste ställa dessa frågor till regeringspartierna.

Jag tror att svenska folket vill veta om regeringen är en regering för hela folket eller bara för vissa.

Om det nu är som Johan Pehrson säger, kan ministern då garantera att frågan om att begränsa religiösa symboler inte kommer upp vid en eventuell revidering av Tidöavtalet?

Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Ja, det kommer inte att ske. Det finns en orsak till att regeringen arbetar för att se till att vi förstärker och skyddar religionsfriheten. Ett exempel på det är det förstärkta skydd som till exempel trossamfund kan få vid behov och som regeringen har gett utrymme för i budgeten. Vi vet nämligen att många människor på grund av sin religiösa tro är utsatta för hot, våld och för den delen hat. Det är därför som vi förstärker detta skydd från regeringens sida.

Stopp för import av rysk fossilgas

Anf. 34 EMMA BERGINGER (MP):

Herr talman! Min fråga går till utrikesminister Tobias Billström.

Rysslands brutala och storskaliga anfallskrig mot Ukraina har pågått i snart två år, och Sveriges stöd till Ukraina har varit och är starkt. Miljöpartiet har stått bakom samtliga stödpaket och uppmanar regeringen att fortsätta att planera för hur vi långsiktigt kan stötta Ukraina såväl militärt som humanitärt och ekonomiskt.

Att stötta Ukraina är viktigt för hela Europas säkerhet. Det får inte löna sig att bryta mot folkrätten och angripa andra stater militärt. Det är därför förvånande, motsägelsefullt och upprörande att regeringen fortfarande inte har stoppat importen av rysk fossilgas till Sverige, en import som sponsrar

Rysslands krigskassa och som riksdagen i ett tillkännagivande enhälligt har uppmanat regeringen att stoppa.

Min fråga till utrikesministern är därför: Varför har importen av rysk fossilgas inte stoppats?

Anf. 35 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! En grundläggande princip för sanktionspolitiken är att sanktionerna är som mest effektiva när de har internationellt stöd. Regeringen driver därför i EU att det europeiska beroendet av rysk energi, inte minst fossil energi, snarast möjligt ska upphöra.

Men det är viktigt att komma ihåg att regeringen i EU också driver att det är nödvändigt att EU antar sanktioner mot rysk fossilgas. Vi har framfört detta under diskussionerna i rådet, och vi diskuterar också förutsättningarna med andra medlemsstater.

Därutöver kommer också frågan om förbud mot import av rysk naturgas, med hänvisning till gasmarknadsförordningen, att analyseras i Regeringskansliets genomförandearbete. Detta arbete pågår medan jag står här och talar.

Anf. 36 EMMA BERGINGER (MP):

Herr talman! Det är viktigt att driva frågor inom EU, och det är viktigt att ha ett brett stöd för sanktionspolitiken. Men det är också viktigt att så snart som möjligt strypa Rysslands intäkter från fossilgas. Det är intäkter som leder till att kriget mot Ukraina kan fortgå och som leder till att människor dödas och skadas.

Grannländer som Lettland och Litauen har stoppat gasimport genom nationella förbud. Finland förbereder att genomföra detsamma.

När kan vi förvänta oss att Sveriges regering stoppar importen av rysk fossilgas till Sverige?

Anf. 37 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! I den politiska överenskommelsen om EU:s reviderade gasmarknadsförordning kan ett land, helt riktigt, tillfälligt begränsa importen av rysk gas om vissa kriterier är uppfyllda. Men gasmarknadsförordningen är ännu inte formellt antagen. När den antas kommer ett genomförandearbete att ta vid hos Regeringskansliet och Energimarknadsinspektionen, som redan har fått i uppdrag att börja titta på genomförande och följdlagstiftning. Och Regeringskansliets genomförandearbete behöver slutföras i den analys som jag nyss talade om. Vi måste också överväga hur vi kan agera enskilt.

Norden och Baltikum

Anf. 38 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Jag önskar få svar av utrikesministern.

I denna oroliga tid med stora säkerhetspolitiska utmaningar behöver vi enighet och samarbete mer än någonsin. Europa och väst, den fria delen av världen, hotas på väldigt många olika sätt. Då är det bra att ha goda grannar som också är goda vänner. Och vi har tur. Finland däremot har det lite värre på sin kant.

Med Norden och Baltikum delar vi geografi, historia och kultur, och vi delar värderingar. Tillsammans har vi en mäktig ekonomi som ger oss motståndskraft. När regeringen tillträdde sa utrikesministern att Norden och Baltikum skulle få ett ökat fokus i utrikespolitiken. Detta har inte blivit mindre viktigt i och med vårt gemensamma Natomedlemskap. Jag undrar alltså helt enkelt hur detta arbete går.

Anf. 39 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tackar Ann-Sofie Alm så mycket för frågan.

Ja, det nordiska och det nordisk-baltiska samarbetet är centralt för att vi ska kunna hantera gemensamma utmaningar för våra länder och medborgare. Det är också helt riktigt att vi i Norden och Baltikum, om våra ekonomier räknades samman, skulle kunna kvala in inte bara till G20 utan faktiskt även till G10 som en av världens tio viktigaste och rikaste regioner.

Under innevarande år, 2024, är Sverige ordförande såväl i Nordiska ministerrådet som i de informella utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetena N5 och NB8, och det ger oss goda förutsättningar att ytterligare stärka våra band. Vi har ambitiösa ordförandeskapsprogram tillsammans med våra grannar, och det finns ett stort intresse för att knyta närmare band mellan dessa stater. Vi har väldigt mycket gemensamt, men på grund av Rysslands aggression mot Ukraina ställs vi också inför andra utmaningar än vad detta samarbete har sett under tidigare decennier.

Anf. 40 ANN-SOFIE ALM (M):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Vi närmar oss ju tvåårsdagen av den fullskaliga invasionen av Ukraina, och vi närmar oss även tioårsdagen av annekteringen av Krim. Ryssland rustar för val, och på Putins valaffischer står det: Rysslands gränser fortsätter utan slut.

Om vi inte tar krafttag nu och gemensamt stoppar Ryssland, när ska vi i så fall göra det? En fortsättning på frågan är därför vad regeringen egentligen gör i samarbetet med de baltiska och nordiska länderna för att fortsätta stödet till Ukraina.

Anf. 41 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! En viktig del är naturligtvis att fortsätta arbetet med att stå upp inför omvärlden och prata om vad detta innebär för våra länders säkerhet samt skapa ett starkare stöd för Ukraina bland globala partner.

Precis som Ann-Sofie Alm sa inledningsvis står vi dock också inför en stor förändring: Förutom Ryssland kommer alla stater med kust runt Östersjön snart att vara Natomedlemmar, det vill säga när även Sverige blir det. Den förändringen kommer att ge oss en annan bas för ett fördjupat försvarssamarbete och länka ihop vårt närområde, till förmån för hela den transatlantiska gemenskapens säkerhet. Vi måste arbeta med denna fråga på många fronter samtidigt.

Villkoren för vapenvila i Gaza

Anf. 42 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag har också en fråga till utrikesministern.

Israel gav nyligen Hamas möjlighet till en två månader lång vapenvila på villkor att gisslan skulle släppas. Tyvärr väljer Hamas att i stället fortsätta det krig som det också är Hamas som har startat. En hållbar fred och en tvåstatslösning är omöjlig så länge Hamas finns kvar eftersom deras mål är att tillintetgöra sin granne. Hamas är också aggressorn, och det är de som bär ansvaret för all den tragik som nu utspelar sig.

Jag undrar därför om regeringen ställer samma krav som till exempel Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna har gjort i Europaparlamentet kring både gisslans villkorslösa frigivande och att Hamas måste upplösas eller kapitulera villkorslöst.

Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är tveklöst så att gisslan behöver frigges, och det har varit ett ständigt krav som den svenska regeringen har framfört i alla sammanhang ända sedan de groteska och fruktansvärda händelserna den 7 oktober. Det är självklart.

Lika självklart är det för oss svenskar och européer att israeler har en självklar rätt till en judisk, demokratisk stat inom säkra gränser – precis som palestinierna har rätt till upprättandet av en säker stat som kan leva sida vid sida med den judiska staten. Det är tvåstatslösningens fundament.

Vi är inte part i de förhandlingar som Joar Forssell refererar till – de bedrivs av andra – men vi har en mycket bestämd uppfattning när det gäller gisslans frigivande, och den kommer vi att hålla fast vid. Vi hoppas och tror också att det kommer att vara möjligt att åstadkomma detta, liksom att sätta den press som behövs på parterna att även efter avslutade gisslanfrigivningar sätta sig ned och börja förhandla om en tvåstatslösning som kan vara hållbar.

Anf. 44 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! De flesta vill självklart se en tvåstatslösning och en hållbar fred, men vi menar att en sådan inte är möjlig så länge Hamas finns kvar. Hamas är en terrororganisation som måste tillintetgöras. De måste bekämpas med de medel vi har tillgängliga.

Detta driver också Moderaterna och Kristdemokraterna via EPP-gruppen i Europaparlamentet. Liberalerna i Europaparlamentet har ställt sig bakom kravet på Hamas upplösande. Står den moderate utrikesministern bakom det krav som Moderaterna driver i Europaparlamentet?

Anf. 45 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag refererade i ett tidigare svar till den resolution som Sverige röstade för i FN:s generalförsamling. En förutsättning för att vi skulle rösta för denna resolution var dess krav på omedelbar och villkorslös frigivning av samtliga gisslan som hålls av Hamas och andra grupper i Gaza. Det är en självklarhet för mig.

När det sedan gäller diskussionerna om fredsförhandlingarnas fortsättning är Sverige, som jag sa, inte part i förhandlingarna om frigivandet. Därför är det inte möjligt för mig att här och nu göra ett tydligare ställningstagande i denna fråga än vad jag har gjort kring gisslan.

Ett omedelbart eldupphör i Gaza

Anf. 46 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! I dag kunde vi se på TV4 hur civila palestinier som viftar med en vit flagga i en så kallad säker zon blir ihjälskjutna. Det är en brittisk tv-dokumentär som visar detta.

Detta sällar sig väl till den rad av dåd som nu begås i den krigföring som utövas av Israel och som är fruktansvärd. Det är 25 000 döda i Gaza, varav 10 000 är barn. Man vittnar om att gravida kvinnor nu tvingas föda barn utan bedövningsmedel därför att import av förnödenheter och humanitärt stöd förhindras av inte minst Israel. Det utövas ett massivt övervåld som måste få ett stopp.

I Sverige har vi varit eniga om att snabbt fördöma Hamas attack mot Israel, men vi har också hårt drivit kravet på ett omedelbart eldupphör. Efter viss tvekan ställde sig Sveriges regering ändå bakom det kravet. Därför ställer jag nu frågan till statsrådet Tobias Billström: På vilket sätt driver Sverige kravet på ett omedelbart eldupphör i Gaza?

Anf. 47 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! EU och Sverige står bakom Israels rätt att försvara sig, men den rätten måste utövas i enlighet med folkrätten och den internationella humanitära rätten. Civila måste alltid skyddas i enlighet med den internationella humanitära rätten.

Liksom mina europeiska och amerikanska kollegor är jag djupt bekymrad över situationen för civilbefolkningen i Gaza. Det gäller inte minst barnen och krigföringens konsekvenser för dem. Varje oskyldigt liv som spills i det här kriget är en tragedi, och det är viktigt att vi kommer ihåg detta. Det är fullt möjligt att se lidandet på båda sidor och att erkänna både israelers och palestiniers rättigheter.

Jag har i andra svar här tidigare redogjort för regeringens uppfattning när det gäller vapenvilan. Vi tycker att det är angeläget att en sådan kommer på plats. Vi har också tydligt angivit våra positioner för riksdagen, inte minst i EU-nämnden, inför de överläggningar som har ägt rum i utrikesministerrådet.

Anf. 48 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Tack för svaret, utrikesministern! Det är som sagt glädjande att regeringen nu ställer sig bakom kravet på en omedelbar vapenvila, för det är det som behövs.

Det finns dock en svensk tradition av att inte bara vara tillsammans med andra i EU-kretsen utan att också driva på, inte minst när det handlar om värnandet av mänskliga rättigheter och om att säkerställa att konflikter upphör. Med vår tradition av krav på en tvåstatslösning och ett erkännande av Palestina har vi här en unik roll i att aktivt gå in i konfliktlösningsmekanismer. Avser statsrådet att ta några sådana initiativ?

Anf. 49 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är helt riktigt att Sverige har en lång sådan tradition, och den avser vi också att leva upp till. Det är dock viktigt att sätta den i ett perspektiv.

För att man ska kunna åstadkomma en tvåstatslösning krävs det ett samarbete mellan flera olika parter – naturligtvis mellan Israel och Palestina men också mellan USA, Arabförbundet och EU, som är vår starkaste och viktigaste utrikespolitiska plattform även i detta avseende. Detta är någonting vi kommer att betona framöver, det vill säga hur viktigt det är att alla dessa parter kommer samman. Jag skulle till exempel välkomna att även USA:s utrikesminister vid något tillfälle framöver kommer till EU:s utrikesministerråd och berättar om de amerikanska planerna och positionerna.

(Applåder)

En tvåstatslösning för Israel och Palestina

Anf. 50 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! Min fråga går till utrikesministern.

Vi följer alla utvecklingen i Israel och Gaza noga efter Hamas brutala terrorattack med krig som följd. Israel har både en plikt, en rätt och en skyldighet att trygga sin befolkning, sitt territorium och sin existens och att försäkra sig om att något liknande inte händer igen.

Samtidigt får vi inte tappa fokus på en förhandlad tvåstatslösning där Israel och Palestina kan samexistera. En tvåstatslösning är och förblir den enda hållbara vägen mot fred. Hur ser vägen framåt ut för detta, enligt regeringens bedömning, efter Netanyahus avvisande av en tvåstatslösning i diskussioner med Biden?

Anf. 51 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Den svenska regeringen har alltsedan terroristattacken den 7 oktober stått upp för några centrala och gemensamma europeiska ställningstaganden. Vi fördömer reservationslöst Hamas barbariska terrorattack. Vi står bakom Israels självklara rätt att försvara sitt land och sitt folk. Ingen stat kan leva med en terroriströrelse på andra sidan gränsen som har som mål att förinta sin granne och som utför terroristattacker och ägnar sig åt urskillningslös raketbeskjutning.

Israels mål att slå ut Hamas militära förmåga är förståeligt och legitimt. Lyckas detta skänker det dessutom hopp till de palestinier som i många år lidit under Hamas auktoritära och islamistiska styre.

Tvåstatslösningen är ett projekt som är angeläget och viktigt, och det är någonting som vi inte får lov att förlora ur sikte mitt uppe i det mörker som nu råder på grund av kriget. Den svenska regeringens hållning är att vara aktiv och framåtlutad i diskussionerna i EU och att lämna de bidrag som man kan lämna i diskussionerna om skapandet av EU:s positioner i dessa frågor under de kommande veckorna och månaderna.

Anf. 52 RASMUS GIERTZ (SD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Det hastiga erkännande av Palestina som den förra S-ledda regeringen pressade fram kan inte ses som representativt för Sverige, eftersom den dåvarande regeringen inte hade en riksdagsmajoritet bakom sig. Beslutet saknade även folkrättslig grund. Det finns nu inget som tyder på att vi kommer att se en långsiktigt fungerande regering.

Min fråga är om regeringen är beredd att se över möjligheterna och om möjligt återkalla erkännandet av Palestina.

Anf. 53 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Den svenska regeringens position är väldigt tydlig på den här punkten. Vi anser att beslutet 2014 var prematurt, men eftersom beslutet är fattat skulle det skada den svenska erkännandedoktrinen och skada förtroendet för svensk utrikespolitik om vi tog tillbaka erkännandet.

Det vi i stället måste arbeta för är att stärka den palestinska myndigheten och se till att den reder upp de problem som finns med korruption och bristande ledarskap, så att man blir en trovärdig part som kan sitta med vid förhandlingsbordet. Detta är ett arbete som vi tänker bedriva tillsammans med andra, inte minst inom EU men också tillsammans med USA och Arabförbundet.

(Applåder)

Terrorstämpling av Islamiska revolutionsgardet

Anf. 54 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Även min fråga går till utrikesminister Tobias Billström.

I dag startar Nobelpristagaren Narges Mohammadi och 60 andra kvinnor en hungerstrejk i protest mot orättfärdiga avrättningar av olikstänkande i Iran. Detta sker i det beryktade Evinfängelset. Flera politiska fångar och samvetsfångar har också meddelat att de ansluter sig till protestaktionen.

Förtrycket och brotten mot de mänskliga rättigheterna i Iran växer för varje dag. Kvinnor och kurder är särskilt utsatta. De som vågar stå upp för demokrati och mänskliga rättigheter riskerar att fängslas och till och med avrättas – regimen avrättade 746 personer under 2023.

Åtta månader har gått sedan Sveriges riksdag enhälligt tillkännagav för regeringen att Islamiska revolutionsgardet ska terrorstämplas. Revolutionsgardet är ett militärt organ med avgörande inflytande över det politiska och ekonomiska systemet i Iran. Vad händer med den här frågan? Vad har regeringen gjort, och vad gör regeringen för att stoppa alla orättfärdiga fängslanden och avrättningar i Iran?

Anf. 55 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Regeringen har både enskilt och, naturligtvis, tillsammans med övriga EU kraftfullt fördömt de iranska myndigheternas våld mot fredliga demonstranter och andra kränkningar av mänskliga rättigheter i uttalanden och i direkta samtal med iranska företrädare, inklusive på ministernivå och i kontakter med tidigare härvarande iranska ambassadörer. Det förblir viktigt för Sverige att verka genom EU och FN för att säker-

ställa att budskapen är tydliga och att trycket på Iran förblir högt. Iranska myndigheter ska veta att fortsatt repression har ett pris.

När det gäller att skapa enighet inom EU för att lista det islamiska revolutionsgardet som en terroristorganisation under sanktionsregimen berdriver vi från Sveriges sida ett sedvanligt diplomatiskt arbete för att verka för vår linje i enlighet med riksdagens tillkännagivande. Vi har också aktivt konsulterat andra medlemsstater i frågan. Det saknas dock alltfjänt brett stöd inom EU för en sådan listning. Vi måste vara tydliga inför riksdagen, som har lämnat detta tillkännagivande, med att det förhåller sig på det viset.

Anf. 56 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret.

Det är bra att regeringen agerar i den här frågan, men jag tror nog att vi måste stappa upp ännu mer just när det gäller terrorstämplingen av revolutionsgardet. Det skulle betyda oerhört mycket, eftersom man då skulle kunna rikta sanktioner mot enskilda medlemmar i revolutionsgardet. Det skulle vara en kraftfull signal och betyda mycket för framför allt demokratikämparna. Detta är också någonting som de ställer som krav i dag när de hungerstrejkar i fängelset i Iran.

Jag hoppas att regeringen kommer att stappa upp ännu mer i den här frågan.

Anf. 57 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Sverige hyser naturligtvis inga illusioner när det gäller Iran, vare sig om staten i sig eller om dess agerande i den region där den är geografiskt belägen. Men en listning under EU:s terrorismsanktioner behöver uppfylla rättsaktens kriterier och vara legitim. Den måste också underbyggas av en nationell myndighet eller en likvärdig behörig myndighet och av förundersökning, åtal och dom för terroristdåd eller försök till detta. Något sådant underlag för listning har ännu inte presenterats av någon medlemsstat. Jag uppfattar därmed inte att det i nuläget finns något brett stöd inom EU för att driva frågan om att lista IRGC under EU:s terrorismsanktioner.

Beredskap och nedskärningar i vården

Anf. 58 MONA SMEDMAN (C):

Herr talman! Regeringen har skickat tydliga signaler om att vi i Sverige behöver förbereda oss för ofred – krig – och att regionerna och kommunerna förväntas ta ett ökat beredskapsansvar.

I rapporteringen ser vi hur den ena regionen efter den andra tvingas säga upp medarbetare på grund av dålig ekonomi, vilket beror på ökade kostnader och uteblivna statliga stöd. I mitt hemlän Värmland handlar det om 750 personer. Det är 1 500 händer som behövs i vården för att ge patienter den vård de behöver. Detta ger också oönskade effekter på min hemkommun Arvika.

Därför, herr talman, vill jag fråga statsrådet Jakob Forssmed: Hur ska sjukvården klara av krig när den redan i dag, i fredstid, har svårt att klara av sin verksamhet?

Anf. 59 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Regeringen arbetar väldigt aktivt med beredskapsfrågorna för att kunna ställa om organisationen i händelse av krig eller kris. Detta gäller förstås också hälso- och sjukvården och det uppdrag som ligger på regionerna och på våra myndigheter i det sammanhanget.

Vi har mycket samarbete för att stötta Ukraina i det mycket utsatta läge som de befinner sig i. Vi har också möjlighet att på detta sätt dra lärdomar gällande hur vi kan förändra och organisera oss på ett sådant sätt att vi kan maximera vår kapacitet om vi skulle drabbas av svåra saker.

Detsamma gäller frågan om läkemedel. Vi måste se till att det finns tillgång till läkemedel, inte minst till fungerande antibiotika, som jag jobbar mycket med.

Mona Smedmans fråga handlade ju om den svåra ekonomiska situationen för regionerna. Regeringen följer förstås detta noga. Jag vill också påminna om att 40 procent av reformutrymmet avsattes till satsningar för att stärka och upprätthålla välfärden.

Anf. 60 MONA SMEDMAN (C):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret och välkomnar honom till Värmland för att berätta det här för de medarbetare där som får sluta.

Anf. 61 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag besöker förstås gärna olika regioner. Jag gör ofta det och diskuterar med medarbetare om verksamheten och hur vi kan utveckla den på olika sätt.

Det är en svår ekonomisk situation. Regeringen har tillskjutit medel. Många regioner har bekymmer med ekonomin. Detta är inte minst framdrivet av den höga inflationen, som har satt ett väldigt kostnadstryck på regionerna.

Vi behöver tillsammans fundera på vad vi kan göra för att på bästa sätt upprätthålla välfärden. Det handlar både om det ansvar som regionerna har för sin ekonomi och om vad regeringen kan göra. Regeringen gör också en hel del i den budget som nu gäller.

Främjande av biogas

Anf. 62 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Johan Pehrson.

När jag 2009 av familjeskäl var tvungen att skaffa bil såg jag till att skaffa mig en biogasbil, som även går att köra på bensin om det behövs. Biogas är ett bra drivmedel som produceras genom att använda bland annat matavfall och gödsel. En del påstår att det till och med kan vara det klimatsmartaste drivmedlet. Det har dessutom alltid varit billigare att köra på biogas än på bensin, vilket har gjort det enkelt att vid pump alltid välja det klimatsmarta alternativet. Men den 1 januari sänkte regeringen reduktionsplikten, och då blev plötsligt både bensin och diesel betydligt billigare än biogas.

Vad gör regeringen för att gynna biogas, som kan vara vårt klimatsmartaste drivmedel?

Anf. 63 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Den rena förbränningsmotorn som drivs med bensin och diesel är på väg ut. EU har meddelat ett förbud, och vi ska nu gå mot elektrifiering. Biogas kan dock fortsätta att spela en viktig roll, inte minst för tyngre transporter som bussar med mera.

Det är korrekt att den tillfälliga ändringen av reduktionsplikten till en lägre nivå gör diesel och bensin något billigare, vilket också var ett medskick från riksdagen före valet.

Anf. 64 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Jag tackar för ett något undvikande svar, men jag undrar fortfarande vad regeringen gör för att gynna just biogas. Nu har ni gynnat bensin och diesel, vilket knappast är speciellt klimatsmart. Biogas är däremot klimatsmart. Den produceras ju av matavfall och gödsel som annars skulle bli metangas och öka på klimatutsläppen ännu mer än koldioxid.

Vad gör regeringen för att gynna just biogas?

Anf. 65 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Om vi nu ska ställa om hela transportsektorn och göra den fossilfri ska vi använda biogas där den gör mest nytta, och det är inte i personbilar. Bilflottan ska elektrifieras; det ska bli elmotorer. Det har experimenterats med annat. Etanol var inne ett tag. Då sa alla här i kammaren att det var lösningen, men det var det ju inte. Lösningen är att elektrifiera fordon och producera mer el. Biogas kommer att kunna användas men främst i andra transportslag, så på så sätt var det en dålig investering för ledamoten.

Utvärdering av fritidskortet

Anf. 66 CRISTER CARLSSON (M):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Jakob Forssmed.

De svenska värnpliktiga i 18-årsåldern blir enligt undersökning i snitt ett halvt kilo tyngre för varje år. Unga vars föräldrar har låg utbildning har större problem med vikten. Satsningen som regeringen gör med ett statligt fritidskort för barn och unga i åldern 8–16 år ska ge ökad tillgång till rörelse, idrott och friluftsliv, motverka fysisk och psykisk ohälsa och öka jämlik hälsa i samhället, vilket är mycket bra.

Hur kommer man att följa upp satsningen, och hur kommer man att utvärdera utfallet av satsningen?

Anf. 67 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar Crister Carlsson för frågan.

Det är en stor utmaning att barn och unga rör sig mindre och att färre är med i exempelvis idrottsföreningar. Dessutom känner många barn i tolvårsåldern sig tvungna att välja mellan att delta och att stötta hemmets ekonomi. Inget barn ska behöva göra det valet, och därför gör vi denna satsning på ett fritidskort för alla barn mellan 8 och 16 år. Mer pengar kommer att gå till dem med socioekonomiska utmaningar så att ekonomin inte avgör deras möjlighet att delta.

Givetvis kommer vi att följa upp detta noga så att satsningen inte äts upp genom exempelvis ökade avgifter. Vi vill ju se att fler kommer i rörelse med hjälp av detta. Vi behöver dock göra mycket annat på detta område.

Prot. 2023/24:61
25 januari

Frågestund

Anf. 68 CRISTER CARLSSON (M):

Herr talman! Kan ministern tänka sig ytterligare satsningar, och i så fall vad?

Anf. 69 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! En sak jag vill lyfta fram är att vi nu satsar stort på hembesök i områden med sämre hälsa. Jag tror att det är bra med förebyggande insatser tidigt i livet för att grundlägga goda vanor. En annan viktig åtgärd är olika insatser för att stävja att barn och unga exponeras för dålig kost. Vi måste också fundera på timmarna av passivitet framför skärmarna. Det är svårt att komma runt det som en faktor i detta.

Nordiskt samarbete om jämställdhetsfrågor

Anf. 70 EVA LINDH (S):

Herr talman! Min fråga går till Nordenministern Jessika Roswall.

Förra året var några parlamentariker från Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet på kvinnotoppmötet i New York. Bland annat hölls ett seminarium som var välbesökt och uppskattat just för att parlamentariker var med. Nordiska rådets välfärdsutskott ville gärna fortsätta samarbetet eftersom jämställdhetsfrågan är enormt viktig och kvinnotoppmötet en viktig arena för att driva på jämställdheten i Sverige, Norden och världen. Men nu har Nordiska ministerrådet tackat nej till samarbetet.

Denna fråga är viktig för hur vi samarbetar i Norden. Det är avgörande att vi gör detta tillsammans. Det är viktigt för jämställdheten. Det är också viktigt för demokratin att vi hittar bra sätt att samarbeta.

Anf. 71 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Jag tackar Eva Lindh för frågan.

Jag kan inte svara på varför Nordiska ministerrådet har tackat nej. Jag är Nordenminister, och som Tobias Billström tidigare kom in på är jag också nordisk samarbetsminister.

Jag hoppas att vi under vårt ordförandeskap i Nordiska ministerrådet kommer att synliggöra det viktiga arbete som sker inom ramen för nordiskt samarbete. Demokrati och jämställdhet är givetvis viktiga frågor, och vi har ett sektorsprogram för kultur och utbildning där också jämställdhet ingår. Mer detaljerade programpunkter kan jag inte berätta om i dag, men jag ser fram emot att återkomma inom många olika delar av det nordiska samarbetet eftersom här finns en stor potential. Men redan i dag har vi en god dialog tillsammans med riksdagens ledamöter.

(Applåder)

Barn och unga i samhällets vård

Anf. 72 MONA OLIN (SD):

Herr talman! Jakob Forssmed har ju fått hoppa in för socialtjänstministern, men jag hoppas att han ändå kan besvara min fråga.

SOU 2023:66 om barn och unga i samhällets vård, som presenterades i november i fjol, är en mycket bra, ytterst viktig och högst aktuell utredning som samlar både fakta och många förslag på åtgärder. Flera befarade brister bekräftas, bland annat brist på sammanhang och trygghet, brist på vård och brist på goda och nära relationer.

Med anledning av det som framkommit i utredningen undrar jag om statsrådet tänker ta några initiativ i linje med förslagen i den för att stärka arbetet för trygga och välmående barn och unga.

Anf. 73 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar Mona Olin för frågan. Regeringen är mycket angelägen om att stärka barnens situation när de på olika sätt hamnar i samhällets vård. Det gäller oavsett om de placeras i familjehem, HVB-hem eller Sis-hem.

Det pågår ett omfattande reformarbete redan nu kring att stärka barns situation och att stärka kvaliteten i familjehem och rekrytera fler så att fler får den möjligheten.

När det gäller förslagen i just det specifika betänkandet bereder regeringen dem, förstås. Vi tycker att detta är en väldigt angelägen utredning som ger ett underlag för att vi ska kunna gå vidare, men det ansvariga statsrådet får återkomma om exakt hur vi går vidare med dessa förslag.

Regeringens hållning till Israels agerande

Anf. 74 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Israels ockupation av Palestina har pågått i över 75 år. Sedan dess utsätts palestinier för illegal bosättningspolitik, apartheid och etnisk rensning. De fängslas, torteras, misshandlas och mördas. Nu har det nått sin höjdpunkt. Israel begår folkmord på palestinerna i Gaza – majoriteten är barn. Israels premiärminister Netanyahu säger nu också att han motsätter sig en självständig palestinsk stat.

Den här högerregeringen försvarar Israels terror genom att kalla det självförsvar och proportionerligt. Man kallar Palestinademonstranter för kriminella gäng. Man finansierar Israels terrormaskineri genom handelsavtal. Man röstar nej till ett eldupphör flera gånger. Man stoppar bistånd till Palestina. Man tar inte ens hem alla svenska medborgare från Gaza. Det är en vidrig människosyn.

Tar regeringen avstånd från Israel? Tar regeringen avstånd från att Netanyahu säger nej till en palestinsk stat – ja eller nej?

Anf. 75 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Jag har redan tidigare här i debatten klargjort att en framförhandlad tvåstatslösning är något som är självklart för regeringen. Naturligtvis kommer vi alltid att kritisera den som säger att en tvåstatslösning inte är på bordet; det har jag redan gjort publikt flera gånger.

Omfattningen av krigföringens konsekvenser för civilbefolkningen i Gaza reser onekligen frågor om den internationella humanitära rätten har efterlevts. Men det är inte jag eller frågeställaren som avgör huruvida Israel har brutit mot den internationella humanitära rätten, för det har vi inte information för att avgöra. Vi kan till exempel inte avgöra huruvida Hamas har lagt ett militärt mål under en civil byggnad. Det bör oberoende rättsliga instanser göra, och som bekant har till exempel Internationella brottmålsdomstolen en pågående förundersökning av situationen i Palestina.

(Applåder)

Religionsfriheten

Anf. 76 ANNA LASSES (C):

Herr talman! Jag har en fråga till statsrådet Johan Pehrson.

För den som i själ och hjärta är liberal är det självklart att det som ordföranden för riksdagens justitieutskott har sagt den här veckan är ett direkt hot mot demokratin och ännu ett steg mot ett hårdare, kallare och mer utslutande samhälle, där vissa ses som lite bättre än andra och där vi går in i människors innersta och talar om att det som hundratusentals svenskar har firat sin kärlek till eller sört sina närståendes bortgång vid är fel.

Det väger ett tungt ansvar på att man som liberal i det här läget inte bara agerar vakthund, som statsrådet Johan Pehrson själv uttryckte det, utan faktiskt säger ”nu får det vara nog!”.

Min fråga är: När ska statsrådet och resten av regeringen, inte bara i ord utan också i handling, säga ”stopp, här går gränsen”?

(Applåder)

Anf. 77 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Vi har yttrandefrihet i Sverige, och vi har religionsfrihet i Sverige. Dessa krockar ibland, för människor tycker olika. En del människor tycker jättekonstiga saker och använder sin yttrandefrihet för detta.

Vi har religionsfriheten, som det hänvisas till, inskriven i grundlagen, och så ska det förbli. Det spelar ingen roll för mig som partiledare för Liberalerna eller som statsråd i vår regering vad en ledamot eller någon annan säger – vi försvarar religionsfriheten och rätten både till och från religion.

Dödliga arbetsplatsolyckor

Anf. 78 SAILA QUICKLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till arbetsmarknadsminister Johan Pehrson.

År 2023 är ett svart år när det gäller dödsolyckor i arbetslivet. Hela 65 personer omkom på sina arbetsplatser. Det är förfärligt och oacceptabelt. Arbetsgivaren har alltid det yttersta arbetsmiljöansvaret, och det systematiska arbetsmiljöarbetet är oerhört viktigt.

Min fråga är: Hur jobbar regeringen för att motverka dödsolyckor i arbetslivet?

Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Det är som Saila Quicklund beskriver här: Vi har ett mörkt år bakom oss. Vi har flera mörka år bakom oss när det gäller säkerhet på Sveriges arbetsmarknad. Personer har dött, skadats för livet och blivit sjuka till följd av sitt arbete. Detta är naturligtvis något som måste bekämpas.

Det går inte att ha något annat än en nollvision. Då kan jag konstatera att den arbetsmiljöstrategi som nu ligger och som den här regeringen har ärvt är otillräcklig. Vi jobbar nu med att förstärka den. Men det räcker inte att jobba med en strategi. Vi jobbar också med att Arbetsmiljöverket till exempel ska få göra fler oannonserade besök på de arbetsplatser som man misstänker kanske struntar i regelverket. Vi gör insatser mot arbetslivskriminalitet brett. De personer som håller på och fuskar och är en del av organiserad brottslighet och bedriver företag följer sällan några arbetsmiljöregler.

Vi vidtar en mängd olika åtgärder, och vi tillkallar nu också parterna på arbetsmarknaden, inte minst inom de branscher som är utsatta för dödsolyckor.

Ungdomsidrott för alla

Anf. 80 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Herr talman! I Ulf Kristerssons Sverige blir folket fattigare, och i går var årets fattigaste dag. Samtidigt är det många föräldrar som i dagarna tar emot aviernas för terminsavgifterna för sina barns fritidsaktiviteter. Det handlar om barn i Enköping, Örsundsbro, Fjärdhundra eller Hummelsta som längtar efter rugbyplanen, fotbollsplanen, idrottshallen eller simhallen, med drömmar om segrar, kamratskap eller kanske bara en stunds frid från en annars stökig hemmiljö.

Min fråga går till socialministern. Vilka åtgärder vidtas här och nu för att 2024 se till att ungdomsidrott inte blir en klassfråga där bara barn till rika föräldrar har möjlighet till en fritid full av rörelse?

Anf. 81 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Det är otroligt angeläget att barn och unga får tillgång till rörelse och idrott på olika sätt.

Regeringen arbetar med fritidskortet för att införa ett stöd som bara kan användas till just detta, för att det inte ska behöva konkurrera med matkasen eller elräkningen. Vi vet att många slutar på grund av att avgifterna blir för höga och konkurrerar.

Socialdemokraterna har haft en något ambivalent inställning till detta, kan jag konstatera. Man sa först att det bär drag av fattigvård. Sedan accepterade man förslaget, men i dag är man återigen lite ambivalent till det. Det tycker jag är tråkigt, för jag tror att vi ser behovet av detta och av att försöka göra något nytt kring detta.

Vi kommer dessutom att återkomma med ytterligare förslag för innevarande år, om hur vi kan stötta och på ett ännu bättre sätt än i dag se till att fler barn får chansen till idrott och annat föreningsliv. Vi gör också en särskild satsning på idrott i utsatta områden som vi påbörjade under det här året och som vi kommer att fortsätta med under kommande år.

Anf. 82 ULF LINDHOLM (SD):

Herr talman! Med den snabba utvecklingen av artificiell intelligens och robotik observerar vi en växande påverkan på jobb och arbetstillfällen globalt, inklusive i Sverige. Dessutom är teknologiska framsteg både spännande och potentiellt oroväckande, med tanke på att vissa yrkesgrupper riskerar att bli helt ersatta. Samtidigt som AI kan föra med sig positiva förändringar och skapa nya möjligheter finns det en växande oro för dess negativa effekter, särskilt för dem som står längst från arbetsmarknaden.

Mot denna bakgrund skulle jag vilja fråga arbetsmarknadsminister Johan Pehrson om han ser någon speciell risk med för snabb digitalisering, särskilt när det gäller dess påverkan på de mest sårbara grupperna på den svenska arbetsmarknaden.

Anf. 83 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L):

Herr talman! Det gör jag verkligen! Sverige står inför stora utmaningar. Den nya tekniken är otroligt spännande, skapar stora möjligheter och kan hjälpa människor på ett fantastiskt sätt – om vi ser till att stoppa in rätt saker, särskilt i artificiell intelligens. Annars kommer det skröp ut.

För arbetsmarknaden är det fortsatt centralt att vi börjar i skolan och jobbar med goda möjligheter för människor att ställa om i livet. Den här regeringen jobbar med båda. När det gäller att förstärka skolan kan jag säga detta: Är man orolig att inte klara att köra AI, bli en del av AI eller bli en nyttjare av AI måste man ta befälet. Då måste man kunna läsa, räkna och skriva.

Vi människor som är lite till åren komna har en möjlighet till omställningsstöd mitt i livet som är helt unik sett till många andra europeiska länder, detta för att man ska kunna göra en uppgradering och bli ännu duktigare på exempelvis AI-tekniken och då också bli starkare förankrad på arbetsmarknaden.

Frågan är viktig. Regeringen har dessutom en särskild AI-kommission för att kunna titta noga på detta.

Vapen och ammunition till Ukraina

Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! De flesta i Sverige är överens om att Ukraina slåss för oss alla och försvarar oss alla – varje minut, varje timme, dygnet runt – och har gjort så i snart två år. Men förutsättningen för att de ska klara det är att de får resurser.

Vi har nu en vecka framför oss som är oerhört viktig. Dels måste EU klara att säkra det stödpaket som är utlovat, EU 27 eller EU 26, dels krävs också vapen och ammunition.

Jag skulle vilja höra om utrikesministern är intresserad av att ta en debatt eller ett samtal med andra kollegor för att försöka ställa om i ländernas beställningar hos försvarsindustrin så att vapen som har beställts kan prioriteras till Ukraina samt om kreditgarantier kan säkras för detta.

Anf. 85 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att det precis som Kerstin Lundgren säger krävs flera olika åtgärder för att säkerställa att Ukraina kan fortsätta att försvara sig i sin kamp mot den ryska aggressionen. Vi har stöd. Det militära stödet är naturligtvis viktigt; en annan typ av stöd är det makrofinansiella stödet, som också är angeläget att EU kan få på plats.

Frågan som Kerstin Lundgren ställer ligger delvis under försvarsministerns ansvarsområde. Det måste konstateras att vi inom regeringen har en ganska tydlig uppdelning. Det innebär dock inte att regeringen inte har en politik på området som är samlad.

Vi arbetar just nu för att försöka se till att vi kan säkerställa att det militära stöd som Ukraina behöver kan åstadkommas. Dit hör till exempel behovet av att öka ammunitionsleveranserna och framför allt produktionen av artilleriammunition till Ukraina.

Jag utesluter inte mer samarbete kring detta och inte heller att det kan finnas förutsättningar att kanske gå ut och handla upp detta även utanför den europeiska marknaden. Men allt detta är frågor som försvarsministern är bättre skickad att svara på i detalj än vad jag är som utrikesminister.

Reform av sjukvårdens it-infrastruktur

Anf. 86 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Herr talman! It-infrastrukturen i svensk sjukvård är splittrad. Det faktum att man inte kan dela hälsodata i hela vårdkedjan leder till sämre kvalitet, till försvagad patientsäkerhet och till en större administrativ börda för vårdens medarbetare.

Att få ordning på den här situationen nämns väldigt tydligt i Tidöavtalet. Jag vill därför fråga socialminister Jakob Forssmed vad regeringen gör för att detta på ett snabbt och rättssäkert sätt ska komma på plats. Det här är ju reformer som borde ha gjorts för länge sedan.

Anf. 87 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack för frågan, Jesper Skalberg Karlsson!

Jag håller helt med: Detta borde ha gjorts för länge sedan. Vi har förliat oss för mycket på frivillig samverkan och att det ska lösa problemet. Det har inte fungerat. I dag har vi en situation där patienter får upprepa sin sjukdomshistoria, där man gör utredningar och undersökningar som inte skulle behövas eftersom informationen inte finns där och där personalen får använda sin dyra tid till att knacka in samma uppgifter i olika datasystem. Det duger inte.

Jag är glad att vi ska ta ett tydligt grepp om detta. Vi gör det nu. E-hälsomyndigheten har ett uppdrag att ta fram en färdplan för det vi ska åstadkomma. Vi har tillsatt en nationell samordnare som ska jobba tillsammans med regionerna för att vi ska identifiera rätt behov och göra rätt.

I går, tror jag, tillsatte vi också en ny utredare som ska se över just det juridiska kring personuppgiftsbehandling och hur vi ska få det svenska nationella system som vi vill få på plats att fungera ihop med det europeiska, så att vi kan ha våra vårddata tillgängliga när vi är utomlands om vi skulle ha oturen att drabbas av en sjukdom eller en skada.

Jag delar helt frågeställarens ambitioner på detta område.

(Applåder)

Anf. 88 CARITA BOULWÉN (SD):

Herr talman! Antalet barn och unga i behov av samhällsvård ökar. I många fall är anledningen destruktivt leverne, kriminellt beteende eller risk att hamna i kriminella nätverk. Alltför många placeras på institution trots att det bästa i stället vore placering i familjehem, i många fall helt enkelt för att socialtjänsten saknar alternativ, och trots att man vet att det är en ytterligare riskfaktor.

Många kommer från trasiga förhållanden och behöver just det lilla, trygga sammanhanget. Forskning visar också att det är detta som ger bäst förutsättningar för att den unge ska komma ifrån sin destruktiva bana.

Det är brist på familjehem i landets kommuner, i synnerhet förstärkta eller särskilt utbildade behandlingsfamiljer som i högre grad skulle kunna ersätta institutionsvård.

Nu har Forssmed fått hoppa in i stället för socialtjänstministern, men jag hoppas att ministern kan besvara detta utifrån sina områden psykisk ohälsa och ungdomspolitik.

Det är kommunerna som ansvarar för att rekrytera familjehem. Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att stötta kommunerna i det viktiga arbetet för att få fler men även bättre rustade familjehem för så gynnsamma och trygga placeringar som möjligt?

Anf. 89 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack, frågeställaren Carita Boulwén, för frågan!

Det är oerhört angeläget att vi får fler familjehemsplatser, att vi jobbar med rekryteringen och att vi får fler trygga, goda familjer i Sverige som känner sig så trygga att de är beredda att öppna sina dörrar för ett barn i behov av trygghet, gemenskap och hjälp. Därför satsar regeringen på att öka stödet till kommunerna för att kunna rekrytera fler familjehem och också subventionera ytterligare så att detta blir en form som man använder sig av mer. Vi satsar naturligtvis också på olika typer av insatser för att stärka rekryteringen av familjehem. Det finns också en särskild samordnare för detta, för att rekrytera och se till att det fungerar bättre.

Jag är glad över det stora engagemang som finns här i riksdagen kring behovet av fler familjehem. Det är en väldigt viktig åtgärd för att barn och unga med stora behov ska få en bättre och tryggare miljö och en bättre start i livet.

Ofrivillig ensamhet

Anf. 90 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Min fråga går till socialminister Jakob Forssmed.

Jag har skrivit många motioner i riksdagen om ofrivillig ensamhet, en fråga som ständigt är aktuell och där läget tyvärr förvärras. När jag tidigare jobbade som läkare på akuten hade vi många som var mångsökande, och vi såg då att mer än hälften av dem hade just ofrivillig ensamhet som en problematik. Då handlade det mest om äldre, men nu handlar det om såväl barn, unga och unga vuxna som äldre. Nästan var fjärde invånare i Sverige har det här bekymret.

Jag känner en stor oro för detta. Jag vet att man har gjort många olika försök. Ibland har de varit kortsiktiga; ibland har de inte lett tillräckligt långt, utan problemet har fortskridit och tyvärr ibland förvärrats.

Jag vet att socialministern är väldigt engagerad i detta och att man nu genomför projekt, exempelvis tillsammans med näringslivet. Jag hoppas att detta är någonting som kommer att bli mer bestående och hålla. Jag är lite nyfiken på hur det går med detta, om det finns fler förslag och vad som är planerat just nu.

Anf. 91 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Jag tackar för frågan, som är oerhört angelägen.

Ett bra första steg är att regeringen nu har lyft detta som ett samhällsproblem. Detta är inget individuellt problem som bara drabbar den enskilde, utan detta drabbar samhällskroppen. Vi vet också att det har stora hälsoeffekter, att man lättare drabbas av hjärt-kärlsjukdomar och att man i större utsträckning drabbas av depression. Kroppen liksom protesterar mot att leva i konflikt med att vara en gemenskapsvarelse. Det behöver vi ta på stort allvar.

Vi arbetar bland annat med stöd till civilsamhället för att de ska kunna utveckla sin verksamhet kring detta. Vi har en nationell strategi, just för att det inte ska bli korta projekt utan någonting som vi lyfter nationellt tillsammans. Jag har också tagit initiativ till ett näringslivsnätverk för att få med även näringslivet i det här viktiga arbetet. Det finns ett mycket stort intresse kring detta.

Jag jobbar också i olika globala sammanhang för att hitta metoder som kan fungera. Detta är ett svårt område som inte är prövat så mycket. Då gäller det att hitta metoder som funkar på den individuella nivån men också på samhällsnivån så att vi får stor utväxling på det vi gör.

EU:s fördragsreform och utvidgning

Anf. 92 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! I november röstade Europaparlamentet för en fördragsreform. Det uttalade syftet med reformen är att unionen ska kunna fungera när fler medlemsländer tillkommer i framtiden. Så är det i alla fall tänkt. Förslagen handlar bland annat om en europeisk beskattningsrätt, om att minska medlemsländernas inflytande över utrikespolitiken och om en kraftig maktkoncentration till Bryssel på medlemsstaternas och riksdagens bekostnad.

Vi har alla sett detta förut. Lissabonfördraget tog unionen i samma riktning. Det ledde till slut till att Storbritannien valde att lämna unionen. Den reform som nu diskuteras skulle göra skälen för att göra detsamma betydligt starkare än de är i dag, tycker jag.

Vad tycker EU-ministern? Jag undrar speciellt vad hon säger om att många ser den här reformen som en förutsättning för utvidgningen. Det senare är något som hennes parti har stått starkt bakom.

Anf. 93 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr talman! Tack för frågan, Ludvig Aspling!

Det är mycket riktigt att Europaparlamentet hade en omröstning.

Jag skulle vilja säga att utvidgningen är här och nu. EU är därför inne i en ny formativ fas. Skälet till att vi pratar så mycket om utvidgning är såklart kriget i Ukraina. Frågan är alltså inte om utan när en utvidgning ska ske. Därför behöver vi i EU framtidssäkra oss.

Diskussionen om fördragsförändringar har pågått till och från. Min uppfattning är att Lissabonfördraget, som vi har, är utvidgningssäkert, det vill säga att det håller för fler utvidgningar.

Europaparlamentet har haft olika omröstningar vid olika tillfällen, och vi vet att det där hörs fler federala röster än hur det låter här i den svenska riksdagen.

Men i rådet finns det ingen aptit för fördragsförändringar. Vi diskuterar vilka förändringar vi behöver göra utan att göra fördragsförändringar. Vi har inte tid med det, och det finns inte behov av att göra det.

Det ryska hotet

Anf. 94 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Min fråga går till utrikesministern.

Jag vill fråga om Ryssland. Vi vet alla att Ryssland utgör ett stort hot mot säkerheten i, skulle jag vilja säga, stora delar av vår jord, men jag tänker mest på här i Sverige och förstås i Europa.

Jag undrar hur utrikesministern ser på och anser att vi bäst bör möta Rysslands hot ur ett långsiktigt perspektiv.

Anf. 95 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr talman! Det är tyvärr en fråga som kommer att fylla den svenska utrikes- och säkerhetspolitiska debatten under lång tid framöver. Så allvarlig är den ryska aggressionen mot Ukraina, och så långtgående konsekvenser får den för oss, för vår region, för Europa och för världen.

Det vi kommer att behöva göra är att tillsammans med andra partner inom EU och FN arbeta fram strategier för att hantera ett Ryssland som oavsett krigsutgången i Ukraina kommer att ligga där det ligger. Även om de skulle besegras i kriget mot Ukraina, vilket är vår förhoppning, kommer Ryssland att ligga kvar som ett revanschistiskt land som kommer att ha maktanspråk i vår region.

Vi måste därför finna partner som är intresserade av att diskutera detta med oss. Inte minst i den nordisk-baltiska regionen finns det gott om sådana parter. När vi inom kort har blivit medlemmar i Nato kommer vi dessutom att kunna ansluta till ytterligare en vidare grupp av länder bestående av Polen och Tyskland som också kommer att kunna bygga säkerhet i vår region tillsammans med oss.

Men vi måste titta bortom detta och förstå att vad som händer i Europa också har återverkningar och konsekvenser i övriga delar av världen. Inte minst USA är en viktig partner i sammanhanget.

(Applåder)

Frågestunden var härmed avslutad.

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 24 januari

2023/24:372 Trähusindustrin och bostadsbyggandet

av *Carina Ödebrink* (S)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:373 Importstopp för rysk energi

av *Linus Lakso* (MP)

till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2023/24:374 Granskning av Sametinget

av *Isak From* (S)

till kulturminister *Parisa Liljestrand* (M)

2023/24:375 Beskattning av inkomster som härrör från prostitution

av *Hanna Westerén* (S)

till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 januari

2023/24:503 Diskriminering av assistans- och ledarhundsförare

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2023/24:504 Minoritetsspråk på äldreboenden

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2023/24:505 Vård och stöd för flickor och kvinnor med adhd

av *Nadja Awad* (V)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:506 Avvecklingsstöd och förbud mot pälsfarmning

av *Kajsa Fredholm* (V)

till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2023/24:507 Överflyttning av godstransporter från väg till järnväg

av *Linda W Snecker* (V)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2023/24:508 Bristande patientinflytande för utsatta grupper

av *Adrian Magnusson* (S)

till statsrådet *Acko Ankarberg Johansson* (KD)

2023/24:509 Problem för konsumenter vid brister i kundtjänst

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till statsrådet *Erik Slottner* (KD)

2023/24:510 Svenska intressen vid norska kärnkraftsetableringar

av *Jonathan Svensson* (S)

till statsrådet *Jessika Roswall* (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 24 januari

2023/24:475 Förhinderande av att journalister attackeras och dödas i Gaza

av *Jamal El-Haj* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:478 Export av svenskt snus

av *Tobias Andersson* (SD)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:479 Skatteverkets tolkning av batterilager i samband med det gröna avdraget

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:491 Skatteverkets tolkning av lagen om stöd till batterilager

av *Monica Haider* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:477 Klimatpolitikens stabilitet, elförsörjningen och Sveriges industriella omställning

av *Serkan Köse* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:480 Nattarbete och arbetsmiljö hos plattformsföretagen

av *Johanna Haraldsson* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:481 Polisiära insatser med anledning av stängd psykakut

av *Ewa Pihl Krabbe* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:482 Avskaffat stöd till svenska fredsanslag

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Johan Forssell (M)

2023/24:483 Investeringar inom SSAB

av *Peter Hultqvist* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:485 Anslag till institut med kopplingar till diktatur

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:487 Information på statlig hemsida för nyanlända

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:486 Ombyggnad av E22:an

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:489 Regeringens styrmedel avseende trimningsåtgärder

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Prot. 2023/24:61
25 januari

2023/24:488 Stalkning och den familjerättsliga lagstiftningen
av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:490 Polisens utredningar av brottslighet som drabbar företagare

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.14.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.54 och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om ersättare	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om faktagpromemorior	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Svar på interpellation 2023/24:342 om uteblivet elstöd till Region Östergötland	2
Anf. 1 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	2
Anf. 2 EVA LINDH (S)	3
Anf. 3 DENIS BEGIC (S)	4
Anf. 4 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	4
Anf. 5 EVA LINDH (S)	5
Anf. 6 DENIS BEGIC (S)	6
Anf. 7 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	7
Anf. 8 EVA LINDH (S)	7
Anf. 9 Energi- och näringsminister EBBA BUSCH (KD)	8
§ 7 Svar på interpellation 2023/24:332 om unga mäns psykiska ohälsa	8
Anf. 10 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	8
Anf. 11 EVA LINDH (S)	10
Anf. 12 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	11
Anf. 13 EVA LINDH (S)	12
Anf. 14 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	13
Anf. 15 EVA LINDH (S)	13
Anf. 16 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	14
Ajournering	14
Återupptaget sammanträde	15
§ 8 Frågestund	15
Anf. 17 ANDRE VICE TALMANNEN	15
<i>EU:s 2030-mål och regeringens klimatpolitik</i>	15
Anf. 18 JYTTE GUTELAND (S)	15
Anf. 19 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	15
Anf. 20 JYTTE GUTELAND (S)	16
Anf. 21 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	16
<i>Beskattning av prostitution</i>	16
Anf. 22 SARA GILLE (SD)	16
Anf. 23 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	16
Anf. 24 SARA GILLE (SD)	17
Anf. 25 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	17
<i>Sveriges reaktion på Israels agerande</i>	17
Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V)	17
Anf. 27 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	17
Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V)	18
Anf. 29 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	18

<i>Ett förbud mot religiösa symboler</i>	18
Anf. 30 HELENA VILHELMSSON (C)	18
Anf. 31 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	19
Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C)	19
Anf. 33 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	19
<i>Stopp för import av rysk fossilgas</i>	19
Anf. 34 EMMA BERGINGER (MP)	19
Anf. 35 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	20
Anf. 36 EMMA BERGINGER (MP)	20
Anf. 37 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	20
<i>Norden och Baltikum</i>	20
Anf. 38 ANN-SOFIE ALM (M)	20
Anf. 39 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	21
Anf. 40 ANN-SOFIE ALM (M)	21
Anf. 41 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	21
<i>Villkoren för vapenvila i Gaza</i>	22
Anf. 42 JOAR FORSSELL (L)	22
Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	22
Anf. 44 JOAR FORSSELL (L)	22
Anf. 45 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	22
<i>Ett omedelbart eldupphör i Gaza</i>	23
Anf. 46 TOMAS ENEROTH (S)	23
Anf. 47 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	23
Anf. 48 TOMAS ENEROTH (S)	23
Anf. 49 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	24
<i>En tvåstatslösning för Israel och Palestina</i>	24
Anf. 50 RASMUS GIERTZ (SD)	24
Anf. 51 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	24
Anf. 52 RASMUS GIERTZ (SD)	25
Anf. 53 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	25
<i>Terrorstämpling av Islamiska revolutionsgardet</i>	25
Anf. 54 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	25
Anf. 55 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	25
Anf. 56 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	26
Anf. 57 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	26
<i>Beredskap och nedskärningar i vården</i>	26
Anf. 58 MONA SMEDMAN (C).....	26
Anf. 59 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	27
Anf. 60 MONA SMEDMAN (C).....	27
Anf. 61 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	27
<i>Främjande av biogas</i>	27
Anf. 62 JACOB RISBERG (MP).....	27
Anf. 63 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	28
Anf. 64 JACOB RISBERG (MP).....	28
Anf. 65 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L)	28

<i>Utvärdering av fritidskortet</i>	28	Prot. 2023/24:61
Anf. 66 CRISTER CARLSSON (M)	28	25 januari
Anf. 67 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	28	-----
Anf. 68 CRISTER CARLSSON (M)	29	
Anf. 69 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	29	
<i>Nordiskt samarbete om jämställdhetsfrågor</i>	29	
Anf. 70 EVA LINDH (S)	29	
Anf. 71 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	29	
<i>Barn och unga i samhällets vård</i>	30	
Anf. 72 MONA OLIN (SD)	30	
Anf. 73 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	30	
<i>Regeringens hållning till Israels agerande</i>	30	
Anf. 74 NADJA AWAD (V).....	30	
Anf. 75 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	30	
<i>Religionsfriheten</i>	31	
Anf. 76 ANNA LASSES (C).....	31	
Anf. 77 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	31	
<i>Dödliga arbetsplatsolyckor</i>	31	
Anf. 78 SAILA QUICKLUND (M)	31	
Anf. 79 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	32	
<i>Ungdomsidrott för alla</i>	32	
Anf. 80 MARCUS WENNERSTRÖM (S)	32	
Anf. 81 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	32	
<i>Digitaliseringens följder</i>	33	
Anf. 82 ULF LINDHOLM (SD)	33	
Anf. 83 Arbetsmarknads- och integrationsminister JOHAN PEHRSON (L).....	33	
<i>Vapen och ammunition till Ukraina</i>	33	
Anf. 84 KERSTIN LUNDGREN (C).....	33	
Anf. 85 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	34	
<i>Reform av sjukvårdens it-infrastruktur</i>	34	
Anf. 86 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	34	
Anf. 87 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	34	
<i>Bristen på familjehem</i>	35	
Anf. 88 CARITA BOULWÉN (SD)	35	
Anf. 89 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	35	
<i>Ofrivillig ensamhet</i>	35	
Anf. 90 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	35	
Anf. 91 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD).....	36	
<i>EU:s fördragsreform och utvidgning</i>	36	
Anf. 92 LUDVIG ASPLING (SD)	36	
Anf. 93 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M)	36	
<i>Det ryska hotet</i>	37	
Anf. 94 MARGARETA CEDERFELT (M)	37	
Anf. 95 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M)	37	
§ 9 Anmälan om interpellationer	38	
§ 10 Anmälan om frågor för skriftliga svar	38	

Prot. 2023/24:61
25 januari

§ 11 Anmälan om skriftliga svar på frågor	39
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.14.	40

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2024